

แผนการคลังระยะปานกลาง
(ปีงบประมาณ 2568 - 2571)
ฉบับทบทวน

คณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ
เมษายน 2567

บทนำ

พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 (พ.ร.บ. วินัยการเงินการคลังฯ) กำหนดให้คณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ (คณะกรรมการฯ) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานกรรมการ โดยมีกรรมการจากสี่หน่วยงานหลักที่ดำเนินนโยบายด้านเศรษฐกิจการเงินการคลัง ได้แก่ ปลัดกระทรวงการคลัง เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ และผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และมีผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นเลขานุการ มีหน้าที่จัดทำและทบทวนแผนการคลังระยะปานกลาง เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทหลักสำหรับการวางแผนการดำเนินการทางการเงินการคลังและงบประมาณของรัฐ รวมทั้งแผนการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีและแผนการบริหารหนี้สาธารณะ โดย พ.ร.บ. วินัยการเงินการคลังฯ ได้กำหนดให้แผนการคลังระยะปานกลางต้องมีระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามปี ซึ่งคณะกรรมการฯ ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามเดือนนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณทุกปี ทั้งนี้ แผนการคลังระยะปานกลางอย่างน้อยต้องประกอบด้วย (1) เป้าหมายและนโยบายการคลัง (2) สถานะและประมาณการเศรษฐกิจ (3) สถานะและประมาณการการคลัง ซึ่งรวมถึงประมาณการรายได้ ประมาณการรายจ่าย ดุลการคลัง และการจัดการกับดุลการคลังนั้น (4) สถานะหนี้สาธารณะของรัฐบาล และ (5) ภาระผูกพันทางการเงินการคลังของรัฐบาล ซึ่งแผนการคลังระยะปานกลางดังกล่าวจะต้องเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ เพื่อให้นำไปใช้ในการจัดทำกรอบเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี และให้หน่วยงานของรัฐนำไปใช้ประกอบการพิจารณาในการจัดเก็บหรือหารายได้การจัดทำงบประมาณ และการก่องหนของหน่วยงานของรัฐด้วย

ทั้งนี้ แผนการคลังระยะปานกลาง (ปีงบประมาณ 2568 - 2571) ฉบับทบทวน ได้นำประเด็นความเสี่ยงทางการคลังที่ปรากฏอยู่ในรายงานความเสี่ยงทางการคลัง ประจำปีงบประมาณ 2566 มาประกอบในการพิจารณาจัดทำแล้ว โดยเป็นการดำเนินการตามมาตรา 78 แห่ง พ.ร.บ. วินัยการเงินการคลังฯ

บทสรุปผู้บริหาร

ภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้าง ปัจจุบันภาคเศรษฐกิจอยู่ระหว่างการฟื้นตัวเพื่อเข้าสู่สภาวะปกติโดยเครื่องมือทางการคลังยังคงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยอย่างต่อเนื่องท่ามกลางความเสี่ยงจากความผันผวนในระบบเศรษฐกิจที่ยังอยู่ในเกณฑ์สูง อีกทั้ง การก้าวเข้าสู่มิติการพัฒนาประเทศอย่างรอบด้านภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่สำคัญ ทั้งนี้ ในระยะที่ผ่านมา รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายการคลังเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนทางการคลังในอนาคต ภายใต้แนวคิด “Revival” ที่มุ่งเน้นสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงการรักษาวินัยการเงินการคลัง (Fiscal Discipline) อย่างเคร่งครัด ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพทางการคลังด้านการจัดเก็บรายได้ การจัดสรรงบประมาณรายจ่าย และการบริหารหนี้สาธารณะ ภายใต้แผนการคลังระยะปานกลาง (ปีงบประมาณ 2568 - 2571)

อย่างไรก็ดี เนื่องจากเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มขยายตัวต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในอดีตและต่ำกว่าการขยายตัวตามศักยภาพ (Potential Growth) สะท้อนจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ในปี 2567 มีแนวโน้มขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 2.2 - 3.2 (ค่ากลางอยู่ที่ร้อยละ 2.7) และเมื่อพิจารณาเทียบอัตราการเติบโตรายไตรมาสที่ขจัดผลของฤดูกาลแล้ว (Seasonally Adjusted) พบว่า GDP ไตรมาสที่ 4 ของปี 2566 หดตัวร้อยละ 0.6 จากไตรมาสที่ 3 ของปี 2566 ประกอบกับในปัจจุบันเศรษฐกิจไทยยังต้องเผชิญกับปัญหาทั้งภายในและภายนอกประเทศ เช่น ปัญหาความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ ปัญหาการฟื้นตัวช้ากว่าที่คาดการณ์ ปัญหาการชะลอตัวของเศรษฐกิจช่วงต้นปี 2567 ปัญหาหนี้ครัวเรือนสูงขึ้น กระทั่งการบริโภค เป็นต้น ดังนั้น รัฐบาลมีความจำเป็นต้องดำเนินนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนการฟื้นตัวและส่งเสริมอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจร่วมไปกับการเร่งเบิกจ่ายงบประมาณลงทุน รวมทั้งการอำนวยความสะดวกให้เอกชนสามารถเข้ามาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้น เพื่อให้เศรษฐกิจขยายตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ยและสูงกว่าอัตราการขยายตัวตามศักยภาพ

ทั้งนี้ เพื่อให้ทิศทางของการดำเนินนโยบายการคลังมีความสอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์เศรษฐกิจในปัจจุบันดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทบทวนแผนการคลังระยะปานกลาง (ปีงบประมาณ 2568 - 2571) เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันพร้อมรับความเสี่ยงต่าง ๆ หรือสถานการณ์ไม่คาดคิดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนสามารถวางแผนการดำเนินการทางการเงินการคลังและงบประมาณของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์เศรษฐกิจและสังคม

ดังนั้น ในการดำเนินนโยบายการคลังระยะปานกลาง ภาครัฐยังคงให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนทางการคลังในอนาคต โดยยังคงยึดหลักแนวคิด “Revival” ที่มุ่งเน้นสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงการรักษาวินัยการเงินการคลัง (Fiscal Discipline) อย่างเคร่งครัด ให้ความสำคัญกับการเพิ่มศักยภาพทางการคลัง (Fiscal Consolidation) ผ่านการสร้างความเข้มแข็งด้านการคลังในด้านต่าง ๆ ทั้งในส่วนของการพิจารณาจัดลำดับความสำคัญและความจำเป็น ความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และความครอบคลุมจากทุกแหล่งเงินในการใช้จ่ายภาครัฐ ควบคู่ไปกับการทบทวนและยกเลิกมาตรการลดและยกเว้นภาษีให้มีเพียงเท่าที่จำเป็นการปฏิรูปโครงสร้าง และการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ รวมถึง

การบริหารจัดการหนี้สาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดขนาดการขาดดุลการคลังและสร้างกันชนทางการคลัง (Fiscal Buffer) ในการบริหารจัดการพื้นที่สำหรับการดำเนินนโยบายที่จำเป็น (Policy Space) ท่ามกลางสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในระยะต่อไป

สำหรับเป้าหมายการคลังของแผนการคลังฉบับนี้ รัฐบาลยังคงมุ่งเน้นการจัดทำงบประมาณรายจ่ายแบบขาดดุลในระยะสั้น เพื่อสนับสนุนให้เศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ และมุ่งเน้นการปรับลดขนาดการขาดดุลให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในระยะปานกลาง ทั้งนี้ หากในระยะต่อไป ภาวะเศรษฐกิจไทยสามารถขยายตัวได้อย่างเต็มศักยภาพ ภาครัฐสามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการคลังทั้งทางด้านรายได้ รายจ่าย และหนี้สาธารณะได้ เป้าหมายการคลังในระยะยาวจะกำหนดให้รัฐบาลมุ่งสู่การจัดทำงบประมาณสมดุลในระยะเวลาที่เหมาะสม

ประมาณการสถานะการคลังระยะปานกลาง

หน่วย: ล้านบาท

ปีงบประมาณ	2567	2568	2569	2570	2571
รายได้รัฐบาลสุทธิ	2,787,000	2,887,000	3,040,000	3,204,000	3,394,000
อัตราการเพิ่ม (ร้อยละ)	4.5	3.6	5.3	5.4	5.9
งบประมาณรายจ่าย	3,480,000	3,752,700	3,743,000	3,897,000	4,077,000
อัตราการเพิ่ม (ร้อยละ)	9.3	7.8	(0.3)	4.1	4.6
ดุลการคลัง	(693,000)	(865,700)	(703,000)	(693,000)	(683,000)
ดุลการคลังต่อ GDP (ร้อยละ)	(3.71)	(4.42)	(3.42)	(3.21)	(3.01)
หนี้สาธารณะคงค้าง	11,876,780	12,841,743	13,618,214	14,307,506	14,936,169
หนี้สาธารณะคงค้างต่อ GDP (ร้อยละ)	65.06	66.93	67.53	67.57	67.05
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)	18,655,983	19,570,126	20,568,202	21,596,612	22,719,636

หมายเหตุ: อัตราการเพิ่มของประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิ ปีงบประมาณ 2567 เทียบกับผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลสุทธิ ปีงบประมาณ 2566 ในขณะที่อัตราการเพิ่มของวงเงินงบประมาณรายจ่าย ปีงบประมาณ 2567 เทียบกับกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่าย ปีงบประมาณ 2566

ที่มา: กระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	(1)
บทสรุปผู้บริหาร	(2)
สารบัญ	(4)
สารบัญตาราง	(5)
ส่วนที่ 1 สถานะและประมาณการเศรษฐกิจ	
1.1 แนวโน้มเศรษฐกิจไทยในปี 2567	1
1.2 ประมาณการเศรษฐกิจไทยในปี 2568 - 2572	1
ส่วนที่ 2 สถานะและประมาณการการคลัง	
2.1 รายได้รัฐบาลสุทธิ	3
2.2 งบประมาณรายจ่าย	7
2.3 ฐานะการคลังของรัฐบาล	8
2.4 หนี้สาธารณะ	11
2.5 เงินนอกงบประมาณ	15
2.6 การระดมทุนในรูปแบบอื่นสำหรับการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ	17
2.7 ภาวะผูกพันทางการเงินการคลังของรัฐบาลและความเสี่ยงทางการคลังที่สำคัญ	20
ส่วนที่ 3 เป้าหมายและนโยบายการคลัง	
3.1 เป้าหมายการคลัง	22
3.2 นโยบายและมาตรการระยะปานกลาง	23

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	สถานะและประมาณการเศรษฐกิจปีปฏิทิน 2566 - 2572	2
ตารางที่ 2	ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลสุทธิปีงบประมาณ 2566	4
ตารางที่ 3	ประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิปีงบประมาณ 2567	5
ตารางที่ 4	ประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิปีงบประมาณ 2568	6
ตารางที่ 5	ประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิปีงบประมาณ 2569 - 2572	6
ตารางที่ 6	โครงสร้างงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567	7
ตารางที่ 7	ประมาณการงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2572	8
ตารางที่ 8	ฐานะการคลังของรัฐบาลตามระบบกระแสเงินสดปีงบประมาณ 2566	9
ตารางที่ 9	คาดการณ์ฐานะการคลังของรัฐบาลตามระบบกระแสเงินสดปีงบประมาณ 2567	10
ตารางที่ 10	ประมาณการฐานะการคลังของรัฐบาลตามระบบกระแสเงินสดปีงบประมาณ 2568 - 2572	11
ตารางที่ 11	หนี้สาธารณะคงค้าง ณ สิ้นปีงบประมาณ 2566	12
ตารางที่ 12	แผนความต้องการกู้เงินระยะปานกลางปีงบประมาณ 2567 - 2571	12
ตารางที่ 13	หนี้สาธารณะคงค้าง สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP และงบชำระหนี้ ต้องงบประมาณรายจ่ายประจำปี	12
ตารางที่ 14	สถานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของทุนหมุนเวียนปีงบประมาณ 2566 (ข้อมูลเบื้องต้น)	15
ตารางที่ 15	รายงานแผน - ผลการใช้จ่ายเงินนอกงบประมาณประเภททุนหมุนเวียน (ปีงบประมาณ 2566)	16
ตารางที่ 16	รายงานแผน - ผลการใช้จ่ายเงินนอกงบประมาณประเภททุนหมุนเวียน (ปีปฏิทิน 2566)	16
ตารางที่ 17	ยอดบัญชีเงินฝากกระทรวงการคลัง (ข้อมูลเบื้องต้นจากระบบ GFMS) เงินฝากคลังคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2566	16
ตารางที่ 18	เงินนอกงบประมาณปีงบประมาณ 2566	17
ตารางที่ 19	แผนการใช้เงินของ TFFIF ในช่วงปีงบประมาณ 2563 - 2571	19
ตารางที่ 20	ประมาณการงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจปี 2567 - 2571	20
ตารางที่ 21	ตารางสรุปภาระผูกพันของรัฐบาล ณ สิ้นปีงบประมาณ 2566	20
ตารางที่ 22	ประมาณการสถานะการคลังระยะปานกลาง	23

ส่วนที่ 1

สถานะและประมาณการเศรษฐกิจ

แผนการคลังระยะปานกลาง (ปีงบประมาณ 2568 - 2571) ฉบับทบทวน มีสถานะและประมาณการเศรษฐกิจ ดังนี้

1.1 แนวโน้มเศรษฐกิจไทยในปี 2567

เศรษฐกิจในปี 2567 คาดว่าจะขยายตัวในช่วงร้อยละ 2.2 - 3.2 (ค่ากลางร้อยละ 2.7) โดยมีปัจจัยสนับสนุนสำคัญจากการกลับมาขยายตัวของการส่งออกสินค้าตามการฟื้นตัวของการค้าโลก การขยายตัวในเกณฑ์ดีของการอุปโภคบริโภคและการลงทุนภาคเอกชน และการฟื้นตัวอย่างต่อเนื่องของภาคการท่องเที่ยว ในขณะที่ยังมีข้อจำกัดและปัจจัยเสี่ยงจากการลดลงของแรงขับเคลื่อนด้านการคลัง ภาระหนี้สินครัวเรือน และภาคธุรกิจยังอยู่ในระดับสูง ผลกระทบจากปัญหาภัยแล้งต่อผลผลิตภาคการเกษตร และความเสี่ยงจากการชะลอตัวมากกว่าที่คาดของเศรษฐกิจและปริมาณการค้าโลกท่ามกลางความเสี่ยงจากความขัดแย้งเชิงภูมิรัฐศาสตร์และแนวโน้มการชะลอตัวของเศรษฐกิจจีน สำหรับอัตราเงินเฟ้อคาดว่าจะอยู่ในช่วงร้อยละ 0.9 - 1.9 (ค่ากลางร้อยละ 1.4) และดุลบัญชีเดินสะพัดมีแนวโน้มเกินดุลร้อยละ 1.4 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP)

1.2 ประมาณการเศรษฐกิจไทยในปี 2568 - 2572

เศรษฐกิจไทยในปี 2568 คาดว่าจะขยายตัวในช่วงร้อยละ 2.8 - 3.8 (ค่ากลางร้อยละ 3.3) โดยมีแรงสนับสนุนจากการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของการส่งออกสินค้าตามแนวโน้มการฟื้นตัวของเศรษฐกิจและปริมาณการค้าโลก การขยายตัวของการอุปโภคบริโภคและการลงทุนภาคเอกชน รวมถึงการฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจไทยยังมีข้อจำกัดและปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญจากความยืดหยุ่นของความขัดแย้งเชิงภูมิรัฐศาสตร์ที่อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกและสร้างความผันผวนของตลาดเงินและตลาดทุน รวมถึงการลดลงของแรงขับเคลื่อนด้านการคลังในระยะต่อไป สำหรับอัตราเงินเฟ้อในปี 2568 คาดว่าจะอยู่ในช่วงร้อยละ 1.3 - 2.3 และดุลบัญชีเดินสะพัดมีแนวโน้มเกินดุลร้อยละ 1.6 ต่อ GDP

เศรษฐกิจไทยในระยะปานกลางในช่วงปี 2569 - 2572 มีแนวโน้มขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง โดยคาดว่าในปี 2569 จะขยายตัวร้อยละ 2.8 - 3.8 (ค่ากลางร้อยละ 3.3) สอดคล้องกับการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของอุปสงค์ภายในประเทศและการขยายตัวของการส่งออกตามแนวโน้มการขยายตัวของเศรษฐกิจโลก ขณะที่ในปี 2570 และ 2571 คาดว่าเศรษฐกิจไทยจะขยายตัวร้อยละ 2.7 - 3.7 (ค่ากลางร้อยละ 3.2) และคาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 2.5 - 3.5 (ค่ากลางร้อยละ 3.0) ในปี 2572 สำหรับอัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยในปี 2569 - 2570 จะอยู่ในช่วงร้อยละ 1.3 - 2.3 และในปี 2571 - 2572 จะอยู่ในช่วงร้อยละ 1.5 - 2.5 สำหรับดุลบัญชีเดินสะพัดมีแนวโน้มที่จะยังคงเกินดุลต่อเนื่อง

ตารางที่ 1 สถานะและประมาณการเศรษฐกิจปีปฏิทิน 2566 - 2572

ปีปฏิทิน	2566	2567f	2568f	2569f	2570f	2571f	2572f
GDP (ณ ราคาประจำปี: พันล้านบาท)	17,921.2	18,656.0	19,570.1	20,568.2	21,596.6	22,719.6	23,855.6
รายได้ต่อหัว (ดอลลาร์ สรอ. ต่อคนต่อปี)	7,349.6	7,635.2	8,180.0	8,581.0	9,130.0	9,595.7	10,069.2
อัตราการขยายตัวของ GDP (CVM, %)	1.9	2.7	3.3	3.3	3.2	3.2	3.0
ดุลบัญชีเดินสะพัด (พันล้านดอลลาร์ สรอ.)	6.6	7.4	9.2	11.8	15.4	18.2	19.6
ดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP (%)	1.3	1.4	1.6	2.0	2.4	2.7	2.8
เงินเฟ้อ (%)							
ดัชนีราคาผู้บริโภค	1.2	1.4	1.6	1.8	1.8	2.0	2.0
GDP Deflator	1.2	1.4	1.6	1.8	1.8	2.0	2.0
อัตราแลกเปลี่ยน (บาทต่อดอลลาร์ สรอ.)	34.9	34.5	34.0	34.0	33.5	33.5	33.5
ราคาน้ำมันดิบดูไบ (ดอลลาร์ สรอ. ต่อบาร์เรล)	82.5	85.0	80.0	75.0	72.0	70.0	70.0

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ณ วันที่ 27 มีนาคม 2567

ส่วนที่ 2

สถานะและประมาณการการคลัง

สถานะและประมาณการการคลังประกอบด้วย รายได้รัฐบาลสุทธิ งบประมาณรายจ่าย ฐานะการคลังของรัฐบาล หนี้สาธารณะ เงินนอกงบประมาณ การระดมทุนในรูปแบบอื่นสำหรับการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ และภาระผูกพันทางการเงินการคลังของรัฐบาลและความเสี่ยงทางการคลังที่สำคัญ ดังนี้

2.1 รายได้รัฐบาลสุทธิ

2.1.1 ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลสุทธิปีงบประมาณ 2566

ปีงบประมาณ 2566 (ตุลาคม 2565 - กันยายน 2566) รัฐบาลจัดเก็บรายได้สุทธิ จำนวน 2,666,808 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการตามเอกสารงบประมาณ 176,808 ล้านบาท หรือร้อยละ 7.1 และสูงกว่าปีก่อนร้อยละ 5.3 โดยหน่วยงานที่จัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการที่สำคัญ ได้แก่ (1) กรมสรรพากร โดยเฉพาะจากการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (2) ส่วนราชการอื่น เนื่องจากมีรายได้พิเศษที่ไม่ได้อยู่ในประมาณการ เช่น การนำส่งทุนหรือผลกำไรส่วนเกินของทุนหมุนเวียนเป็นรายได้แผ่นดิน เงินส่วนเกินจากการจำหน่ายพันธบัตรจากการกู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุล การนำส่งเงินเหลือจ่ายจากเงินกู้ภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 เป็นรายได้แผ่นดิน รายได้จากสัมปทานโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น และ (3) กรมศุลกากร เนื่องจากมูลค่าการนำเข้าสูงกว่าประมาณการ ซึ่งเป็นผลของค่าเงินบาทที่มีแนวโน้มอ่อนค่าลง ประกอบกับมีการชำระอากรขาเข้าย้อนหลังตามคำพิพากษาคดี อย่างไรก็ดี การจัดเก็บรายได้ของกรมสรรพสามิตต่ำกว่าประมาณการจากการปรับลดอัตราภาษีสรรพสามิตน้ำมันดีเซลเป็นระยะเวลา 10 เดือน เพื่อบรรเทาผลกระทบต่อค่าครองชีพของประชาชนเป็นการชั่วคราวจากราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกที่อยู่ในระดับสูง

ทั้งนี้ หากไม่รวมรายได้พิเศษของส่วนราชการอื่นและกรมศุลกากร ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลสุทธิสูงกว่าประมาณการ 104,135 ล้านบาท หรือร้อยละ 4.2 และสูงกว่าปีก่อนร้อยละ 2.5

ตารางที่ 2 ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลสุทธิปีงบประมาณ 2566 ^{1/}

หน่วย : ล้านบาท

ที่มาของรายได้	2566	เทียบ 2565			เทียบ ปมก. 2566		
		จัดเก็บ 2565	จำนวน	ร้อยละ	ปมก. 2566	จำนวน	ร้อยละ
1. กรมสรรพากร	2,211,557	2,166,431	45,126	2.1	2,029,100	182,457	9.0
2. กรมสรรพสามิต	477,132	503,465	(26,333)	(5.2)	567,000	(89,868)	(15.8)
3. กรมศุลกากร	126,754	110,452	16,302	14.8	105,500	21,254	20.1
4. รวมรายได้ 3 กรม	2,815,443	2,780,348	35,095	1.3	2,701,600	113,843	4.2
5. รัฐวิสาหกิจ	150,392	143,658	6,734	4.7	149,600	792	0.5
6. หน่วยงานอื่น	232,693	147,266	85,427	58.0	151,600	81,093	53.5
6.1 ส่วนราชการอื่น	223,563	139,213	84,350	60.6	143,400	80,163	55.9
6.2 กรมธนารักษ์	9,130	8,053	1,077	13.4	8,200	930	11.3
7. รวมรายได้จัดเก็บ	3,198,528	3,071,272	127,256	4.1	3,002,800	195,728	6.5
8. หัก ^{2/}	404,016	406,949	(2,933)	(0.7)	388,700	15,3176	3.9
9. รวมรายได้สุทธิ	2,794,512	2,664,323	130,187	4.9	2,614,100	180,412	6.9
10. จัดสรร VAT ให้ อปท. ตาม พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ ^{3/}	127,703	132,668	(4,965)	(3.7)	124,100	3,603	2.9
11. รายได้สุทธิหลังหักจัดสรร	2,666,808	2,531,655	135,153	5.3	2,490,000	176,808	7.1

หมายเหตุ: ^{1/} ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลสุทธิปีงบประมาณ 2566 ณ วันที่ 14 ธันวาคม 2567

^{2/} รายการหัก ได้แก่ การคืนภาษีของกรมสรรพากร การถอนคืนอากรของกรมศุลกากร การจัดสรรรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มให้ อบจ. และการกันเงินชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออก

^{3/} พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ)

ที่มา: กระทรวงการคลัง

2.1.2 ประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิปีงบประมาณ 2567

ประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิปีงบประมาณ 2567 เท่ากับ 2,787,000 ล้านบาท สูงกว่าการจัดเก็บรายได้รัฐบาลสุทธิปีงบประมาณ 2566 จำนวน 120,192 ล้านบาท หรือร้อยละ 4.5 โดยประมาณการรายได้ของกรมสรรพากรขยายตัวตามสมมติฐานเศรษฐกิจและฐานการจัดเก็บรายได้ในปีงบประมาณ 2566 ขณะที่ประมาณการรายได้ของกรมสรรพสามิต กรมธนารักษ์ และการนำส่งรายได้ของรัฐวิสาหกิจสูงกว่าปีก่อนค่อนข้างมาก เนื่องจากในปีงบประมาณ 2566 มีมาตรการลดอัตราภาษีสรรพสามิตน้ำมันดีเซล ประกอบกับในปีงบประมาณ 2567 มีการนำส่งรายได้ของรัฐวิสาหกิจบางส่วนเหลือมาจากปีงบประมาณ 2566 และกรมธนารักษ์จะมีรายได้พิเศษจากค่าที่ดินราชพัสดุตกอยู่ภายใต้ภาระอสังหาริมทรัพย์ (ค่ารอนสิทธิ์)

อย่างไรก็ดี ประมาณการรายได้ของกรมศุลกากรต่ำกว่าปีก่อนเนื่องจากสมมติฐานค่าเงินบาทมีแนวโน้มแข็งค่าขึ้น ส่งผลให้มูลค่าการนำเข้าในรูปแบบเงินบาทหดตัว ประกอบกับในปีงบประมาณ 2566 มีรายได้พิเศษจากการชำระอากรขาเข้าย้อนหลังตามคำพิพากษาคดี ขณะที่ประมาณการรายได้ของส่วนราชการอื่นต่ำกว่าปีก่อนเนื่องจากในปีงบประมาณ 2566 มีรายได้พิเศษเป็นสำคัญ

ตารางที่ 3 ประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิปีงบประมาณ 2567

หน่วย: ล้านบาท

ที่มาของรายได้	ประมาณการตามเอกสารงบประมาณ 2567	เทียบจัดเก็บ 2566		
		จัดเก็บ 2566 ^{1/}	จำนวน	ร้อยละ
1. กรมสรรพากร	2,276,700	2,211,557	65,143	2.9
2. กรมสรรพสามิต	598,000	477,132	120,868	25.3
3. กรมศุลกากร	114,200	126,754	(12,554)	(9.9)
4. รวมรายได้ 3 กรม	2,988,900	2,815,443	173,457	6.2
5. รัฐวิสาหกิจ	175,000	150,392	24,608	16.4
6. หน่วยงานอื่น	173,500	232,693	(59,193)	(25.4)
6.1 ส่วนราชการอื่น	162,000	223,563	(61,563)	(27.5)
6.2 กรมธนารักษ์	11,500	9,130	2,370	26.0
7. รวมรายได้จัดเก็บ	3,337,400	3,198,528	138,872	4.3
8. หัก ^{2/}	424,600	404,016	20,584	5.1
9. รวมรายได้สุทธิ	2,912,800	2,794,512	118,288	4.2
10. จัดสรร VAT ให้ อปท. ตาม พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ	125,800	127,703	(1,903)	(1.5)
11. รายได้สุทธิหลังหักจัดสรร	2,787,000	2,666,808	120,192	4.5

หมายเหตุ: ^{1/} ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลสุทธิปีงบประมาณ 2566 ณ วันที่ 14 ธันวาคม 2567^{2/} รายการหัก ได้แก่ การคืนภาษีของกรมสรรพากร การถอนคืนอากรของกรมศุลกากร การจัดสรรรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มให้ อบจ. และการกักเงินชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออก

ที่มา: กระทรวงการคลัง

2.1.3 ประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิปีงบประมาณ 2568

ภายใต้ข้อสมมติฐานเศรษฐกิจใน ส่วนที่ 1 แนวโน้มการจัดเก็บรายได้รัฐบาลสุทธิในช่วงที่ผ่านมา และนโยบายการคลังที่จะมีผลต่อการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลในปีงบประมาณ 2568 ประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิปีงบประมาณ 2568 เท่ากับ 2,887,000 ล้านบาท สูงกว่าปีก่อน 100,000 ล้านบาท หรือร้อยละ 3.6 โดยประมาณการรายได้ของกรมสรรพากร กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากรขยายตัวตามสมมติฐานเศรษฐกิจ

ทั้งนี้ ประมาณการการนำส่งรายได้ของรัฐวิสาหกิจและส่วนราชการอื่นสูงกว่าปีก่อนเพียงเล็กน้อย เนื่องจากปัจจัยฐานในปีงบประมาณ 2567 ที่มีการนำส่งรายได้ของรัฐวิสาหกิจบางส่วนเหลื่อมมาจากปีงบประมาณ 2566 และมีรายได้พิเศษจากการนำส่งเงินเหลือจ่ายจากเงินกู้ภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคม จากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 เป็นรายได้แผ่นดิน ขณะที่ประมาณการรายได้ของกรมธนารักษ์ต่ำกว่าปีก่อนเนื่องจากในปีงบประมาณ 2567 มีค่าธรรมเนียมที่ดินราชพัสดุ

ตารางที่ 4 ประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิปีงบประมาณ 2568

หน่วย: ล้านบาท

ที่มาของรายได้	ประมาณการ (ปมก.) 2568	เทียบ ปมก. 2567		
		ปมก. 2567	จำนวน	ร้อยละ
1. กรมสรรพากร	2,372,500	2,276,700	95,800	4.2
2. กรมสรรพสามิต	609,700	598,000	11,700	2.0
3. กรมศุลกากร	122,200	114,200	8,000	7.0
4. รวมรายได้ 3 กรม	3,104,400	2,988,900	115,500	3.9
5. รัฐวิสาหกิจ	176,500	175,000	1,500	0.9
6. หน่วยงานอื่น	173,500	173,500	-	-
6.1 ส่วนราชการอื่น	162,500	162,000	500	0.3
6.2 กรมธนารักษ์	11,000	11,500	(500)	(4.3)
7. รวมรายได้จัดเก็บ	3,454,400	3,337,400	117,000	3.5
8. หัก ^{1/}	431,700	424,600	7,100	1.7
9. รวมรายได้สุทธิ	3,022,700	2,912,800	109,900	3.8
10. จัดสรร VAT ให้ อปท. ตาม พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ	135,700	125,800	9,900	7.9
11. รายได้สุทธิหลังหักจัดสรร	2,887,000	2,787,000	100,000	3.6

หมายเหตุ: ^{1/} รายการหัก ได้แก่ การคืนภาษีของกรมสรรพากร การถอนคืนอากรของกรมศุลกากร การจัดสรรรายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มให้ อบจ. และการกันเงินชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออก

ที่มา: กระทรวงการคลัง

2.1.4 ประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิปีงบประมาณ 2569 - 2572

ประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิปีงบประมาณ 2569 - 2572 จัดทำขึ้นโดยพิจารณาข้อสมมติฐานเศรษฐกิจในส่วนที่ 1 และสัดส่วนรายได้รัฐบาลสุทธิ (หลังหักรายได้พิเศษ) ต่อ GDP ในช่วงปีงบประมาณ 2565 - 2566 ซึ่งอยู่ในช่วงร้อยละ 14.4 - 14.6 ส่งผลให้ประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิปีงบประมาณ 2569 - 2572 เท่ากับ 3,040,000 3,204,000 3,394,000 และ 3,571,000 ล้านบาท ตามลำดับ ขยายตัวร้อยละ 5.3 5.4 5.9 และ 5.2 ตามลำดับ

ประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิปีงบประมาณ 2569 - 2572 ข้างต้น เป็นประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิที่คำนวณจากสัดส่วนรายได้รัฐบาลสุทธิต่อ GDP เพื่อเป็นเป้าหมายการจัดเก็บรายได้ในระยะปานกลาง ซึ่งหน่วยงานจัดเก็บรายได้แต่ละแห่งจะผลักดันการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงปรับปรุงโครงสร้างการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลให้เหมาะสมกับบริบทของเศรษฐกิจ เพื่อให้การจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลมีการเติบโตสอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจและคงสัดส่วนรายได้รัฐบาลสุทธิต่อ GDP ให้ใกล้เคียงกับสัดส่วนในปัจจุบัน ทั้งนี้ ประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิในระยะปานกลางจะแปรผันตามสถานะเศรษฐกิจ ซึ่งหากการขยายตัวของเศรษฐกิจแตกต่างไปจากสมมติฐานเดิม อาจต้องมีการทบทวนประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิให้สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

ตารางที่ 5 ประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิปีงบประมาณ 2569 - 2572

หน่วย: ล้านบาท

	2569	2570	2571	2572
ประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิ	3,040,000	3,204,000	3,394,000	3,571,000
อัตราการเพิ่ม (ร้อยละ)	5.3	5.4	5.9	5.2

ที่มา: กระทรวงการคลัง

2.2 งบประมาณรายจ่าย

2.2.1 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 กำหนดวงเงินงบประมาณรายจ่าย จำนวน 3,480,000 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 295,000 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.3 จำแนกเป็นรายจ่ายประจำจำนวน 2,532,826.9 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 130,287.2 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.4 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 72.8 ของวงเงินงบประมาณ รายจ่ายเพื่อชดใช้เงินคงคลังปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 118,361.1 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 118,361.1 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 100 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.4 ของวงเงินงบประมาณ รายจ่ายลงทุนจำนวน 717,722.2 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 28,242.3 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.1 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 20.6 ของวงเงินงบประมาณ และรายจ่ายชำระคืนต้นเงินกู้ จำนวน 118,320 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 18,320 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.3 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.4 ของวงเงินงบประมาณ โดยมีประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิเท่ากับ 2,787,000.0 ล้านบาท

ตารางที่ 6 โครงสร้างงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	ปีงบประมาณ 2566			ปีงบประมาณ 2567		
	จำนวน	เพิ่ม/ลด จากปี 2565		จำนวน	เพิ่ม/ลด จากปี 2566	
		จำนวน	ร้อยละ		จำนวน	ร้อยละ
1. วงเงินงบประมาณรายจ่าย	3,185,000.0	85,000.0	2.7	3,480,000.0	295,000.0	9.3
1.1 รายจ่ายประจำ	2,402,539.7	29,530.2	1.2	2,532,826.9	130,287.2	5.4
- สัดส่วนต้องงบประมาณ	75.4			72.8		
1.2 รายจ่ายเพื่อชดใช้เงินคงคลัง	-	(596.7)	(100.0)	118,361.1	118,361.1	100.0
- สัดส่วนต้องงบประมาณ	-			3.4		
1.3 รายจ่ายลงทุน	689,479.9	77,546.5	12.7	717,722.2	28,242.3	4.1
- สัดส่วนต้องงบประมาณ	21.7			20.6		
1.4 รายจ่ายชำระคืนต้นเงินกู้	100,000.0	-	-	118,320.0	18,320.0	18.3
- สัดส่วนต้องงบประมาณ	3.1			3.4		
2. รายได้	2,490,000.0	90,000.0	3.8	2,787,000.0	297,000.0	11.9
3. วงเงินกู้เพื่อการชดเชยการขาดดุล	695,000.0	(5,000.0)	(0.7)	693,000.0	(2,000.0)	(0.3)
4. กรอบวงเงินกู้สูงสุดเพื่อชดเชยการขาดดุลตาม พ.ร.บ. หนี้สาธารณะ	717,000.0	(19,392.5)	(2.6)	790,656.0	90,656.0	13.0

หมายเหตุ: 1. เป็นข้อมูลตามร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

2. ปีงบประมาณ 2567 รายจ่ายลงทุน จำนวน 717,722.2 ล้านบาท รวมรายจ่ายชำระคืนต้นเงินกู้ที่เป็นรายจ่ายลงทุนกรณีการกู้เพื่อการลงทุนของรัฐวิสาหกิจ จำนวน 7,230.2 ล้านบาท (จากรายจ่ายชำระคืนต้นเงินกู้รวม จำนวน 118,320 ล้านบาท)

ที่มา: 1. สำนักงบประมาณ

2. กระทรวงการคลัง

3. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2.2.2 ประมาณการงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2572

สมมติฐานในการจัดทำงบประมาณรายจ่าย ประกอบด้วย

1) กำหนดการจัดสรรเงินอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้มีรายได้คิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549

2) สัดส่วนงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นร้อยละ 2.0 - 3.5 ของวงเงินงบประมาณ

3) บริหารจัดการหนี้สาธารณะให้เกิดความยั่งยืนทางการคลังและเหมาะสมกับกำลังเงินของประเทศ โดยกำหนดการจ่ายคืนต้นเงินกู้มีสัดส่วนร้อยละ 2.5 - 4.0 ของวงเงินงบประมาณ

4) ควบคุมค่าใช้จ่ายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรให้มีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยไม่เกินร้อยละ 4.0 โดยใช้มาตรการในการกำหนดให้หน่วยรับงบประมาณนำเงินรายได้มาสมทบค่าใช้จ่าย

จากสมมติฐานข้างต้น ประมาณการงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2572 แสดงได้ในตาราง

ตารางที่ 7 ประมาณการงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2572

ปีงบประมาณ	หน่วย: ล้านบาท				
	2568	2569	2570	2571	2572
งบประมาณรายจ่าย	3,752,700	3,743,000	3,897,000	4,077,000	4,244,000
อัตราการเพิ่ม (ร้อยละ)	7.8	(0.3)	4.1	4.6	4.1

ที่มา: สำนักงบประมาณ

2.3 ฐานะการคลังของรัฐบาล

2.3.1 ฐานะการคลังของรัฐบาลปีงบประมาณ 2566 (ตุลาคม 2565 - กันยายน 2566)

ฐานะการคลังปีงบประมาณ 2566 (ตุลาคม 2565 - กันยายน 2566) รัฐบาลมีรายได้นำส่งคลังจำนวน 2,665,671 ล้านบาท สูงกว่าช่วงเดียวกันปีที่แล้ว จำนวน 114,214 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 4.5) โดยหน่วยงานที่นำส่งรายได้สูงกว่าช่วงเดียวกันปีที่แล้วที่สำคัญ ได้แก่ (1) ส่วนราชการอื่น เนื่องจากมีรายได้พิเศษที่ไม่ได้อยู่ในประมาณการ เช่น การนำส่งทุนหรือผลกำไรส่วนเกินของทุนหมุนเวียนเป็นรายได้แผ่นดิน เงินส่วนเกินจากการจำหน่ายพันธบัตรจากการกู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุล เงินเหลือจ่ายจากเงินกู้ภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 รายได้จากสัมปทานโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น (2) กรมสรรพากร โดยเฉพาะภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และ (3) กรมศุลกากร ตามการขยายตัวของมูลค่าการนำเข้าในรูปแบบเงินบาท ซึ่งเป็นผลจากค่าเงินบาทที่มีแนวโน้มอ่อนค่าลง ประกอบกับมีการชำระอากรขาเข้าย้อนหลังตามคำพิพากษาคดี อย่างไรก็ตาม การนำส่งรายได้ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันของกรมสรรพสามิตต่ำกว่าช่วงเดียวกันปีที่แล้ว เนื่องจากมีมาตรการปรับลดอัตราภาษีน้ำมันดีเซลตั้งแต่เดือนตุลาคม 2565 - กรกฎาคม 2566 เพื่อบรรเทาผลกระทบต่อค่าครองชีพของประชาชนเป็นการชั่วคราวจากราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกที่อยู่ในระดับสูง

ในขณะที่การเบิกจ่ายเงินงบประมาณของรัฐบาลมีจำนวนทั้งสิ้น 3,262,393 ล้านบาท สูงกว่าช่วงเดียวกันปีที่แล้ว จำนวน 116,152 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 3.7) โดยเป็นรายจ่ายปีปัจจุบัน จำนวน 3,088,435 ล้านบาท สูงกว่าช่วงเดียวกันปีที่แล้ว จำนวน 155,872 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 5.3 และการเบิกจ่ายเงินจากงบประมาณปีก่อน จำนวน 173,958 ล้านบาท ต่ำกว่าช่วงเดียวกันปีที่แล้ว จำนวน 39,720 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 18.6

จากผลการนำเสนอรายได้และการเบิกจ่ายเงินงบประมาณในปีงบประมาณ 2566 ส่งผลให้รัฐบาลขาดดุล จำนวน 709,607 ล้านบาท โดยเป็นการขาดดุลเงินงบประมาณ จำนวน 596,722 ล้านบาท และขาดดุลเงินนอกงบประมาณ จำนวน 112,885 ล้านบาท ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากการถอนเงินฝากคลังของภาษีมูลค่าเพิ่มให้ อปท. ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หมวดที่ 10 - 12 ของปีงบประมาณ 2565 จำนวน 34,000 ล้านบาท ถอนเงินฝากคลังของเงินกู้ภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 และเงินฝากคลังของเงินกู้ภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เศรษฐกิจและสังคม จากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 สุทธิ จำนวน 44,302 ล้านบาท ถอนเงินฝากคลังของกองทุนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน สุทธิ จำนวน 17,855 ล้านบาท และถอนเงินฝากคลังของกองทุนเพื่อส่งเสริมอนุรักษ์พลังงาน สุทธิ จำนวน 14,225 ล้านบาท โดยรัฐบาลได้กู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุล จำนวน 624,644 ล้านบาท ส่งผลให้ดุลเงินสดหลังกู้ (หลังการกู้เพื่อชดเชยการขาดดุล) ขาดดุล จำนวน 84,963 ล้านบาท และเงินคงคลัง ณ สิ้นเดือนกันยายน 2566 มีจำนวนทั้งสิ้น 539,056 ล้านบาท (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ฐานะการคลังของรัฐบาลตามระบบกระแสเงินสดปีงบประมาณ 2566

หน่วย: ล้านบาท

	ปีงบประมาณ		เปรียบเทียบ	
	2566	2565	จำนวน	ร้อยละ
1. รายได้นำส่งคลัง	2,665,671	2,551,457	114,214	4.5
2. รายจ่าย (2.1 + 2.2)	3,262,393	3,146,241	116,152	3.7
2.1 รายจ่ายปีปัจจุบัน	3,088,435	2,932,563	155,872	5.3
2.2 รายจ่ายปีก่อน	173,958	213,678	(39,720)	(18.6)
3. ดุลเงินงบประมาณ	(596,722)	(594,784)	(1,938)	(0.3)
4. ดุลเงินนอกงบประมาณ	(112,885)	(51,127)	(61,758)	(120.8)
5. ดุลเงินสดก่อนกู้ (3+4)	(709,607)	(645,911)	(63,696)	(9.9)
6. เงินกู้เพื่อชดเชยการขาดดุล	624,644	681,183	(56,539)	(8.3)
7. ดุลเงินสดหลังกู้ (5+6)	(84,963)	35,272	(120,235)	(340.9)
8. เงินคงคลังต้นงวด	624,019	588,747	35,272	6.0
9. เงินคงคลังปลายงวด	539,056	624,019	(84,963)	(13.6)

ที่มา: กรมบัญชีกลาง และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

2.3.2 คาดการณ์ฐานะการคลังของรัฐบาลปีงบประมาณ 2567

สำหรับปีงบประมาณ 2567 หากการจัดเก็บรายได้รัฐบาลสุทธิเป็นไปตามประมาณการ คาดว่า รัฐบาลจะมีรายได้นำส่งคลังทั้งสิ้น จำนวน 2,787,000 ล้านบาท สูงกว่าปีงบประมาณ 2566 จำนวน 121,329 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 4.6) และคาดว่าจะมีการเบิกจ่ายทั้งสิ้น จำนวน 3,388,600 ล้านบาท สูงกว่าปีงบประมาณ 2566 จำนวน 126,207 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 3.9) ประกอบด้วย รายจ่ายปีปัจจุบัน จำนวน 3,236,400 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 93.0 ของวงเงินงบประมาณ (3,480,000 ล้านบาท) สูงกว่าปีก่อนหน้า ร้อยละ 4.8 และรายจ่ายปีก่อน จำนวน 152,200 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 95.0 ของวงเงินรายจ่ายปีก่อน (160,200 ล้านบาท) ต่ำกว่าปีก่อนหน้าร้อยละ 12.5 ส่งผลให้ดุลการคลังรัฐบาลตามระบบกระแสเงินสด คาดว่า จะขาดดุล 483,239 ล้านบาท ทั้งนี้ คาดว่ารัฐบาลจะบริหารเงินสดให้สอดคล้องกับความต้องการ โดยการกู้ เพื่อชดเชยการขาดดุล จำนวน 713,000 ล้านบาท ส่งผลให้ดุลเงินสดหลังกู้ (หลังการกู้เพื่อชดเชยการขาดดุล) เกินดุล จำนวน 229,761 ล้านบาท คาดว่าเงินคงคลัง ณ สิ้นปีงบประมาณ 2567 จะมีจำนวนทั้งสิ้น 768,861 ล้านบาท (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 คาดการณ์ฐานะการคลังของรัฐบาลตามระบบกระแสเงินสดปีงบประมาณ 2567

หน่วย: ล้านบาท

	ปีงบประมาณ		เปรียบเทียบ	
	ประมาณการ 2567	2566	จำนวน	ร้อยละ
1. รายได้นำส่งคลัง	2,787,000	2,665,671	121,329	4.6
2. รายจ่าย (2.1 + 2.2)	3,388,600	3,262,393	126,207	3.9
2.1 รายจ่ายปีปัจจุบัน	3,236,400	3,088,435	147,965	4.8
2.2 รายจ่ายปีก่อน	152,200	173,958	(21,758)	(12.5)
3. ดุลเงินงบประมาณ	(601,600)	(596,722)	(4,878)	0.8
4. ดุลเงินนอกงบประมาณ	118,361	(112,885)	231,246	(204.9)
5. ดุลเงินสดก่อนกู้ (3+4)	(483,239)	(709,607)	226,368	(31.9)
6. เงินกู้เพื่อชดเชยการขาดดุล	713,000	624,644	88,356	14.1
7. ดุลเงินสดหลังกู้ (5+6)	229,761	(84,963)	314,724	(370.4)
8. เงินคงคลังต้นงวด	539,100	624,019	(84,919)	(13.6)
9. เงินคงคลังปลายงวด	768,861	539,056	229,805	42.6

ที่มา: 1. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ณ เดือนมีนาคม 2567

2. เงินกู้เพื่อชดเชยการขาดดุล ปีงบประมาณ 2567 จำนวน 713,000 ล้านบาท แบ่งเป็นกรอบกู้เพื่อชดเชยการขาดดุลของปีงบประมาณ 2567 จำนวน 693,000 ล้านบาท และกรอบกู้เพื่อชดเชยการขาดดุลของปีงบประมาณ 2566 จำนวน 20,000 ล้านบาท

3. ดุลเงินนอกงบประมาณ คือ รายจ่ายเพื่อชดใช้เงินคงคลังปีงบประมาณ 2567 จำนวน 118,361 ล้านบาท

2.3.3 ประมาณการฐานะการคลังของรัฐบาลปีงบประมาณ 2568 - 2572

สมมติฐานในการประมาณการฐานะการคลังของรัฐบาล ปีงบประมาณ 2568 - 2572 ประกอบด้วย

(1) ประมาณการรายได้นำส่งคลังเท่ากับประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิ

(2) อัตราการเบิกจ่าย

(2.1) รายจ่ายปีปัจจุบัน ร้อยละ 93.0 ของวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี

(2.2) รายจ่ายปีก่อน ร้อยละ 95.0 ของวงเงินงบประมาณที่กันไว้เบิกเหลือในปี

โดยมีรายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ประมาณการฐานะการคลังของรัฐบาลตามระบบกระแสเงินสดปีงบประมาณ 2568 - 2572

หน่วย: ล้านบาท

	ประมาณการ ปีงบประมาณ 2568	ประมาณการ ปีงบประมาณ 2569	ประมาณการ ปีงบประมาณ 2570	ประมาณการ ปีงบประมาณ 2571	ประมาณการ ปีงบประมาณ 2572
1. รายได้นำส่งคลัง	2,887,000	3,040,000	3,204,000	3,394,000	3,571,000
2. รายจ่าย	3,728,900	3,719,200	3,872,200	4,051,100	4,217,100
2.1 รายจ่ายปีปัจจุบัน	3,490,000	3,481,000	3,624,000	3,792,000	3,947,000
2.2 รายจ่ายปีก่อน	238,900	238,200	248,200	259,100	270,100
3. ดุลเงินงบประมาณ	(841,900)	(679,200)	(668,200)	(657,100)	(646,100)
4. ดุลเงินนอกงบประมาณ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
5. ดุลเงินสดก่อนกู้ (3+4)	(841,900)	(679,200)	(668,200)	(657,100)	(646,100)
6. เงินกู้เพื่อชดเชยการขาดดุล	865,700	703,000	693,000	683,000	673,000
7. ดุลเงินสดหลังกู้ (5+6)	23,800	23,800	24,800	25,900	26,900
8. เงินคงคลังต้นงวด	768,900	792,700	816,500	841,300	867,200
9. เงินคงคลังปลายงวด	792,700	816,500	841,300	867,200	894,100

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ณ เดือนมีนาคม 2567

2.4 หนี้สาธารณะ

2.4.1 สถานะหนี้สาธารณะปีงบประมาณ 2566

ยอดหนี้สาธารณะคงค้าง ณ สิ้นปีงบประมาณ 2566 มีจำนวน 11,131,634.20 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 62.44 ของ GDP โดยเป็นหนี้ที่รัฐบาลกู้โดยตรง 9,154,364.25 ล้านบาท หนี้ที่รัฐบาลกู้เพื่อชดเชยความเสียหายให้แก่กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน (Financial Institutions Development Fund: FIDF) 625,422.50 ล้านบาท หนี้รัฐวิสาหกิจ 1,076,922.26 ล้านบาท หนี้รัฐวิสาหกิจที่เป็นสถาบันการเงิน (รัฐบาลค้ำประกัน) 213,508.27 ล้านบาท และหนี้หน่วยงานของรัฐ 61,416.92 ล้านบาท (ตารางที่ 11)

หนี้สาธารณะคงค้าง จำนวน 11,131,634.20 ล้านบาท แบ่งออกเป็นหนี้ในประเทศ 10,973,453.15 ล้านบาท หรือร้อยละ 98.58 และหนี้ต่างประเทศ 158,181.05 ล้านบาท หรือร้อยละ 1.42 ของยอดหนี้สาธารณะคงค้าง ทั้งนี้ หนี้สาธารณะคงค้างแบ่งตามอายุคงเหลือจะเป็นหนี้ระยะยาว 9,514,321.57 ล้านบาท หรือร้อยละ 85.47 และหนี้ระยะสั้น 1,617,312.63 ล้านบาท หรือร้อยละ 14.53 ของยอดหนี้สาธารณะคงค้าง

ตารางที่ 11 หนี้สาธารณะคงค้าง ณ สิ้นปีงบประมาณ 2566

หน่วย: ล้านบาท

รายการ	ณ สิ้นปีงบประมาณ 2566	สัดส่วนต่อ GDP
หนี้ที่รัฐบาลกู้โดยตรง	9,154,364.25	51.35
หนี้ที่รัฐบาลกู้เพื่อชดใช้ความเสียหายให้แก่กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงิน (FIDF)	625,422.50	3.51
หนี้รัฐวิสาหกิจ	1,076,922.26	6.04
หนี้รัฐวิสาหกิจที่เป็นสถาบันการเงิน (รัฐบาลค้ำประกัน)	213,508.27	1.20
หนี้หน่วยงานรัฐ	61,416.92	0.34
รวม	11,131,634.20	62.44

- หมายเหตุ: 1. รัฐวิสาหกิจที่เป็นสถาบันการเงิน หมายถึง รัฐวิสาหกิจที่ทำธุรกิจให้กู้ยืมเงิน ธุรกิจบริหารสินทรัพย์ และธุรกิจประกันสินเชื่อ
 2. เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2567 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ประกาศตัวเลข GDP ปี 2565 และปี 2566 ตามปีปฏิทิน เท่ากับ 17,378.01 และ 17,921.21 พันล้านบาท ตามลำดับ
 3. GDP ณ สิ้นปีงบประมาณ 2566 (กันยายน 2566) คำนวณดังนี้ GDP ไตรมาส 4 ปี 2565 + GDP ไตรมาส 1-3 ปี 2566 เท่ากับ 17,827.84 พันล้านบาท

ที่มา: สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง

2.4.2 แผนความต้องการกู้เงินระยะปานกลาง (ปีงบประมาณ 2568 - 2571)

แผนความต้องการกู้เงินระยะปานกลาง (ปีงบประมาณ 2568 - 2571) มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 781,316 ล้านบาท (โดยไม่นับรวมวงเงินการกู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุล)

ตารางที่ 12 แผนความต้องการกู้เงินระยะปานกลางปีงบประมาณ 2567 - 2571

	แผนความต้องการกู้เงินระยะปานกลาง				
	2567	2568	2569	2570	2571
จำนวนเงิน (ล้านบาท)	110,329	248,678	204,849	131,401	86,059

หมายเหตุ: ปรับปรุงจากแผนการบริหารหนี้สาธารณะ ประจำปีงบประมาณ 2567 ที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2567

ที่มา: สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง

จากสมมติฐานทางเศรษฐกิจ รายได้รัฐบาลสุทธิ งบประมาณรายจ่าย พร้อมทั้งแผนความต้องการกู้เงินระยะปานกลาง ส่งผลให้หนี้สาธารณะคงค้างในปีงบประมาณ 2566 - 2571 แสดงได้ในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 หนี้สาธารณะคงค้าง สัดส่วนหนี้สาธารณะคงค้างต่อ GDP และงบชำระหนี้ต่อปีงบประมาณรายจ่ายประจำปี

หน่วย: ล้านบาท

ปีงบประมาณ	2566	2567	2568	2569	2570	2571
หนี้สาธารณะคงค้าง	11,131,634	11,876,780	12,841,743	13,618,214	14,307,506	14,936,169
หนี้สาธารณะคงค้างต่อ GDP (ร้อยละ)	62.44	65.06	66.93	67.53	67.57	67.05
งบชำระหนี้ต่อปีงบประมาณรายจ่ายประจำปี	9.63	9.95	12.51	13.37	14.18	14.94
● ต้นเงินกู้/งบประมาณรายจ่ายประจำปี	3.14	3.40	3.84	3.50	3.50	3.50
● ดอกเบี้ย/งบประมาณรายจ่ายประจำปี	6.49	6.55	8.67	9.87	10.68	11.44

หมายเหตุ: ปรับปรุงจากแผนการบริหารหนี้สาธารณะ ประจำปีงบประมาณ 2567 ที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2567 เพื่อใช้ในการประมาณการ ซึ่งประกอบด้วยการกู้เงินของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ

ที่มา: กระทรวงการคลัง และสำนักงบประมาณ

2.4.3 แนวทางการบริหารหนี้สาธารณะ

แผนการคลังระยะปานกลาง (ปีงบประมาณ 2568 - 2571) กำหนดให้รัฐบาลต้องดำเนินนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องควบคู่กับการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการปรับโครงสร้างหนี้เพื่อแก้ปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รวมถึงการกู้เงินในกรณีที่ยืมรายจ่ายสูงกว่ารายได้ในปี 2563 - 2564 ส่งผลให้รัฐบาลมีความจำเป็นในการระดมทุนเพิ่มขึ้น โดยความต้องการกู้เงินระยะปานกลาง (ปีงบประมาณ 2567 - 2571) มีวงเงินรวมทั้งสิ้น 4,459,016 ล้านบาท ประกอบด้วยการกู้เงินของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ (781,316 ล้านบาท) การกู้เพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณ (3,637,700 ล้านบาท) และวงเงินกู้เพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ 2566 ที่มีการขยายเวลาการกู้เงินออกไปภายหลังจากรวันสิ้นปีงบประมาณสำหรับการเบิกจ่ายกันหลั่ปี (40,000 ล้านบาท) ทั้งนี้ สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ (สบน.) มีภารกิจที่สำคัญในการกู้เงินให้ครบตามความต้องการในแต่ละปี เพื่อตอบสนองนโยบายการคลังดังกล่าว และกำกับติดตามให้หนี้สาธารณะมีความยั่งยืนภายใต้ พ.ร.บ. วินัยการเงินการคลังฯ ซึ่งได้กำหนดกรอบเพดานสัดส่วนตัวชี้วัดทางการคลังในการบริหารหนี้สาธารณะไว้ 5 ด้าน โดยสถานะ ณ สิ้นเดือนกันยายน 2566 ยังอยู่ภายใต้เพดานที่กำหนดโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP อยู่ที่ร้อยละ 62.44 โดยเพดานกำหนดไว้ที่ไม่เกินร้อยละ 70 เพื่อควบคุมให้การก่อหนี้ของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจสอดคล้องกับระดับรายได้ของประเทศในแต่ละช่วงเวลา

2) สัดส่วนภาระหนี้ของรัฐบาลต่อประมาณการรายได้ประจำปีงบประมาณ อยู่ที่ร้อยละ 26.39 โดยเพดานกำหนดไว้ที่ไม่เกินร้อยละ 35 เพื่อควบคุมให้ภาระหนี้ของรัฐบาลและหนี้ของรัฐวิสาหกิจที่รัฐบาลรับภาระทั้งในส่วนของภาระดอกเบี้ยจ่ายและเงินต้นที่ครบกำหนดสอดคล้องกับประมาณการรายได้ของรัฐบาล

3) สัดส่วนหนี้สาธารณะที่เป็นเงินตราต่างประเทศต่อหนี้สาธารณะทั้งหมด อยู่ที่ร้อยละ 1.42 โดยเพดานกำหนดไว้ที่ไม่เกินร้อยละ 10 เพื่อควบคุมการก่อหนี้ต่างประเทศที่ถือเป็นหนี้สาธารณะไม่ให้อสูงเกินไปจนอาจได้รับผลกระทบจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน

4) สัดส่วนภาระหนี้สาธารณะที่เป็นเงินตราต่างประเทศต่อรายได้จากการส่งออกสินค้าและบริการของประเทศ อยู่ที่ร้อยละ 0.05 โดยเพดานกำหนดไว้ที่ไม่เกินร้อยละ 5 เพื่อควบคุมการชำระหนี้สาธารณะที่เป็นเงินตราต่างประเทศให้สอดคล้องกับความสามารถในการหารายได้จากการส่งออกสินค้าและบริการที่เป็นเงินตราต่างประเทศ

5) สัดส่วนงบประมาณเพื่อชำระคืนต้นเงินกู้ของรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐซึ่งรัฐบาลรับภาระการชำระหนี้ อยู่ที่ร้อยละ 3.14 โดยกำหนดกรอบวินัยในการชำระคืนต้นเงินกู้ของหนี้ที่รัฐบาลรับภาระไม่น้อยกว่าร้อยละ 2.5 แต่ไม่เกินร้อยละ 4 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อไม่ให้เป็นการผลักภาระการชำระหนี้ที่ควรจะต้องชำระในแต่ละปีงบประมาณออกไปในอนาคต

ในขณะเดียวกันกระทรวงการคลังได้กำกับและติดตามต้นทุนการกู้เงินอันได้แก่ ภาระดอกเบี้ยจ่ายของหนี้รัฐบาลและรัฐวิสาหกิจที่รัฐบาลรับภาระซึ่งเป็นภาระต่องบประมาณในส่วนงบรายจ่ายประจำปีไม่ให้อสูงเกินไปจนเป็นอุปสรรคต่อการจัดสรรงบประมาณในหมวดอื่น ๆ เช่น งบลงทุนของรัฐบาลเพื่อสนับสนุนการดำเนินนโยบายการคลังเพื่อพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ สบน. ได้กำหนดเกณฑ์ภายในโดยกำหนดให้สัดส่วนภาระดอกเบี้ยจ่ายของรัฐบาลต่อประมาณการรายได้ประจำปีงบประมาณไม่เกินร้อยละ 10 ซึ่งอ้างอิงจากเกณฑ์ของบริษัทจัดอันดับความน่าเชื่อถือของประเทศ ที่เทียบเท่าระดับ A- (Upper Medium Investment Grade) โดยสถานะ ณ สิ้นเดือนกันยายน 2566 อยู่ที่ร้อยละ 8.31 ซึ่งยังอยู่ภายใต้เกณฑ์ภายในที่กำหนด

นอกจากนี้ กระทรวงการคลังโดย สบн. ได้จัดทำกลยุทธ์การบริหารหนี้สาธารณะระยะปานกลาง (Medium Term Debt Management Strategy: MTDS)¹ เพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางการกู้เงินผ่านการกำหนดสัดส่วนหนี้เป้าหมายในระยะปานกลาง (Target Debt Composition) ที่คำนึงถึงต้นทุนและความเสี่ยง (Cost-Risk Tradeoff) โดยคำนึงวัตถุประสงค์ในการบริหารหนี้ 3 ประการ ได้แก่ การกู้เงินได้ครบตามความต้องการกู้เงิน การกู้เงินให้มีความเสี่ยงต่ำภายใต้ต้นทุนที่เหมาะสม และการพัฒนาตลาดตราสารหนี้และครอบคลุมความเสี่ยง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านอัตราแลกเปลี่ยน ด้านอัตราดอกเบี้ย และด้านการปรับโครงสร้างหนี้ ทั้งนี้ การกู้เงินที่เน้นความเสี่ยงต่ำในอดีตทั้งการกู้เงินในประเทศเป็นหลักผ่านการออกพันธบัตรรัฐบาลและการทยอยปิดความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนของเงินกู้ต่างประเทศ ส่งผลให้ Portfolio หนี้รัฐบาลมีภูมิคุ้มกันสามารถรองรับปัจจัยต่าง ๆ และการกู้เงินที่ไม่คาดคิดในอนาคตได้

ที่ผ่านมากระทรวงการคลังเผชิญความท้าทายในการดำเนินนโยบายการคลังในสภาวะวิกฤติและปัจจัยที่ไม่คาดคิดจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้ความต้องการกู้เงินสูงกว่าในสภาวะปกติเป็นเท่าตัว สบн. จึงได้ดำเนินกลยุทธ์การระดมทุนโดยการกระจายเครื่องมือการกู้เงินเพื่อให้สามารถระดมทุนได้ครบตามความต้องการกู้เงิน รวมถึงคำนึงถึงความต้องการของนักลงทุนและผลกระทบต่อตลาดการเงินในประเทศผ่านตลาดตราสารหนี้ในประเทศซึ่งเป็นหนึ่งในเสาหลักในการระดมทุน โดยไม่ให้การกู้เงินของรัฐบาลส่งผลให้อัตราผลตอบแทนในตลาดตราสารหนี้สูงเกินไปจนเป็นอุปสรรคต่อการระดมทุนของภาคเอกชนผ่านการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับธนาคารแห่งประเทศไทยและการปรับอุปทานของพันธบัตรรัฐบาล รวมทั้งการเพิ่มเครื่องมือการกู้เงินใหม่ เช่น การออกพันธบัตรเพื่อความยั่งยืน (Sustainability Bond) ทั้งนี้ การใช้เครื่องมือการกู้เงินระยะสั้นที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้ Portfolio หนี้รัฐบาลมีความเสี่ยงด้านการปรับโครงสร้างหนี้เพิ่มขึ้นแต่ยังอยู่ในระดับที่บริหารจัดการได้ นอกจากนี้ สบн. ยังเผชิญความท้าทายในการบริหารจัดการงบชำระหนี้ของรัฐบาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งงบชำระดอกเบี้ย อันเป็นผลส่วนหนึ่งจากความผันผวนสูงของอัตราดอกเบี้ยโลกทำให้ในช่วง 2 ปีงบประมาณที่ผ่านมา (2565 - 2566) สบн. จำเป็นต้องเบิกจ่ายงบชำระดอกเบี้ยเพิ่มเติมจากเงินคงคลังเป็นจำนวน 1,818.62 และ 8,898 ล้านบาท ตามลำดับ ซึ่งแม้ว่ายังอยู่ในระดับที่บริหารจัดการได้ แต่หากได้รับจัดสรรงบประมาณอย่างพอเพียงหรือมีแนวทางจัดสรรงบชำระดอกเบี้ยเพิ่มเติมเพื่อรองรับความผันผวนของอัตราดอกเบี้ยโลกจะช่วยเสริมสร้างเสถียรภาพทางการคลังได้อย่างยั่งยืน

สำหรับในปีงบประมาณ 2566 สบн. ได้ทบทวนกรอบ MTDS และจัดทำกลยุทธ์การบริหารหนี้สาธารณะระยะปานกลางสำหรับปีงบประมาณ 2567 - 2571 ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายและกำกับการบริหารหนี้สาธารณะในการประชุม ครั้งที่ 2/2566 ในวันที่ 16 สิงหาคม 2566 ได้แก่ การคงกลยุทธ์การกู้เงินและคงกรอบ MTDS โดยเน้นกระจายเครื่องมือการกู้เงิน (Instrument Diversification) เพื่อรองรับความผันผวนและผลกระทบต่อ Yield ในประเทศในอนาคต พร้อมกับยืดอายุเครื่องมือในการระดมทุน (Lengthening Duration) และการทยอยปรับโครงสร้างหนี้เพื่อลดความเสี่ยงด้านการปรับโครงสร้างหนี้ของหนี้รัฐบาล รวมถึงการติดตามความเสี่ยงและสภาวะตลาดการเงินอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ ที่ประชุมมีข้อสังเกตถึงปัจจัยนอกเหนืออำนาจควบคุมของ สบн. ที่ส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการชำระหนี้ของรัฐบาลและระดับความน่าเชื่อถือของประเทศ จึงเห็นควรผลักดันให้สำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อชำระต้นเงินกู้เฉพาะของหนี้รัฐบาลเพิ่มขึ้น โดยอย่างน้อยควรไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี และจัดสรรงบประมาณเพื่อชำระดอกเบี้ยอย่างพอเพียงโดยคำนึงถึงปัจจัยความผันผวนของอัตราดอกเบี้ย

¹ MTDS เป็นแนวปฏิบัติสากลที่ธนาคารโลก (World Bank) แนะนำให้ Debt Management Office ในแต่ละประเทศจัดทำเพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางการกู้เงิน ทั้งนี้ สบн. ได้จัดทำ MTDS ครั้งแรกในปีงบประมาณ 2560 ได้แก่ กลยุทธ์การบริหารหนี้สาธารณะระยะปานกลาง ปีงบประมาณ 2561 - 2565 โดยมีการทบทวน MTDS ทุกปีเพื่อประเมินว่ากลยุทธ์การกู้เงินสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาวะตลาดการเงินและปัจจัยเศรษฐกิจ ทั้งนี้ การจัดทำและการทบทวน MTDS ได้ผ่านความเห็นชอบโดยคณะกรรมการนโยบายและกำกับการบริหารหนี้สาธารณะ

ที่ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจโลก ซึ่งจะช่วยลดภาระหนี้และภาระดอกเบี้ยลงได้อีกทางหนึ่ง และเร่งดำเนินการขยายฐานภาษี และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้สัดส่วนภาระดอกเบี้ยต่อประมาณการรายได้ประจำปีงบประมาณปรับตัวในทิศทางที่ดีขึ้น ทั้งนี้ หากสามารถผลักดันตามข้อสังเกตได้ การบริหารหนี้สาธารณะจะมีความเข้มแข็งสามารถรองรับกับสถานการณ์ตลาดการเงินโลกที่มีความผันผวนสูง โดยยังคงสามารถรักษาระดับความน่าเชื่อถือของประเทศและช่วยเสริมสร้างเสถียรภาพทางการคลังได้อย่างยั่งยืน

2.5 เงินนอกงบประมาณ

2.5.1 ทุนหมุนเวียน

ทุนหมุนเวียน หมายถึง ทุนที่ตั้งขึ้นเพื่อกิจการที่อนุญาตให้นำรายรับสมทบไว้ใช้จ่ายได้โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ปัจจุบันมีทุนหมุนเวียนจำนวนทั้งสิ้น 113 ทุน จัดแบ่งตามวัตถุประสงค์การจัดตั้งและภารกิจได้ 5 ประเภท คือ (1) เพื่อการกักขัง (2) เพื่อการจำหน่ายและการผลิต (3) เพื่อการบริการ (4) เพื่อการสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม และ (5) เพื่อการสนับสนุนส่งเสริม โดยมีรายละเอียดในภาพรวม ดังนี้

ตารางที่ 14 สถานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของทุนหมุนเวียนปีงบประมาณ 2566 (ข้อมูลเบื้องต้น)

	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)
สินทรัพย์	5,031,110.70	100.00
หนี้สิน	2,115,690.68	42.05
ทุน	2,915,420.02	57.95
รายได้	740,301.17	100.00
ค่าใช้จ่าย	483,192.81	65.27
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่าย	257,108.36	34.73

สินทรัพย์ที่มีลักษณะสภาพคล่องและเงินทุน ประกอบด้วย

	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	395,810.40	8.98
เงินลงทุนระยะสั้น	974,492.75	22.10
เงินลงทุนระยะยาว	3,039,655.80	68.92
รวม	4,409,958.95	100.00

สินทรัพย์ ประกอบด้วย

	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)
สินทรัพย์ทุนหมุนเวียน		
สินทรัพย์ที่มีลักษณะสภาพคล่องและเงินลงทุน	4,409,958.95	87.65
สินทรัพย์อื่นที่นอกเหนือจากสภาพคล่องและเงินลงทุน	621,151.75	12.35
รวม	5,031,110.70	100.00

ที่มา: กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

ตารางที่ 15 รายงานแผน - ผลการใช้จ่ายเงินนอกงบประมาณประเภททุนหมุนเวียน (ปีงบประมาณ 2566)

	แผนประจำปี (ล้านบาท)	ผลเบิกจ่าย (ล้านบาท)	ร้อยละ (%)
งบประจำ (บุคลากร ดำเนินงาน ใช้จ่าย ส่วนกลาง และงบรายจ่ายอื่น)	609,828.08	567,071.66	92.99
งบลงทุน	15,621.33	11,706.47	74.94
เงินลงทุน	3,375.46	1,982.17	58.72
รวม	628,824.87	580,760.30	92.36

ที่มา: กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

ตารางที่ 16 รายงานแผน - ผลการใช้จ่ายเงินนอกงบประมาณประเภททุนหมุนเวียน (ปีปฏิทิน 2566)

	แผนประจำปี (ล้านบาท)	ผลเบิกจ่าย (ล้านบาท)	ร้อยละ (%)
งบประจำ (บุคลากร ดำเนินงาน ใช้จ่าย ส่วนกลาง และงบรายจ่ายอื่น)	217,388.40	136,738.33	62.90
งบลงทุน	118.60	65.42	55.16
เงินลงทุน	241,321.79	145,459.16	60.28
รวม	458,828.79	282,262.91	61.52

ที่มา: กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

2.5.2 เงินฝากกระทรวงการคลัง

เงินฝากกระทรวงการคลัง หมายถึง เงินที่กระทรวงการคลังรับฝากไว้และจ่ายคืนตามคำขอของผู้ฝาก ประกอบด้วย เงินฝากคลังของส่วนราชการ/หน่วยงานของรัฐ จำนวน 17 ประเภท คือ (1) เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ (2) เงินอุดหนุน/เงินบริจาค (3) เงินบำรุง/เงินรายรับสถานศึกษา (4) เงินบำรุงโรงพยาบาล/เงินรายรับสถานพยาบาล (5) เงินฝากบูรณะทรัพย์สิน (6) เงินฝากค่าใช้จ่ายเก็บภาษีท้องถิ่น (7) เงินรายได้จากการดำเนินงาน (8) เงินประกันสัญญา/เงินมัดจำ (9) เงินดอกเบี้ยยกลางศาล/ค่าธรรมเนียมศาล/ค่าธรรมเนียมในการบังคับคดี (10) เงินกู้ (11) เงินท้องถิ่น (12) เงินฝากผลพลอยได้ (13) เงินเพื่อประโยชน์การศึกษา (14) เงินสินบนรางวัล (15) เงินฝากต่าง ๆ (16) เงินรับฝากเพื่อรอจัดสรร/รอถอนคืน และ (17) เงินฝากวัตถุประสงค์อื่น ๆ ที่ไม่เข้าประเภทที่จัดไว้

ตารางที่ 17 ยอดบัญชีเงินฝากกระทรวงการคลัง (ข้อมูลเบื้องต้นจากระบบ GFMS)
เงินฝากคลังคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2566

	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)
ส่วนกลาง	184,129.22	69.31
ส่วนภูมิภาค	81,512.54	30.69
รวม	265,641.76	100.00

ที่มา: กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

2.5.3 รวมเงินนอกงบประมาณทั้งสิ้น

ตารางที่ 18 เงินนอกงบประมาณปีงบประมาณ 2566

	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)
สินทรัพย์ (ทุนหมุนเวียน)	5,031,110.70	94.98
เงินฝากกระทรวงการคลัง (หน่วยงานของรัฐ)	265,641.76	5.02
รวม	5,296,752.46	100.00

หมายเหตุ: 1. ทุนหมุนเวียน เรียกข้อมูลจากระบบบริหารจัดการเงินนอกงบประมาณ (ระบบ NBMS) ณ วันที่ 11 ตุลาคม 2566

2. เงินฝากกระทรวงการคลัง เรียกข้อมูลจากระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMIS) ณ วันที่ 10 ตุลาคม 2566

3. ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ยังไม่ผ่านการตรวจสอบและรับรองจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ที่มา: กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

2.6 การระดมทุนในรูปแบบอื่นสำหรับการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ

2.6.1 การร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน (Public Private Partnership: PPP)

PPP ถือเป็นเครื่องมือสำคัญของภาครัฐในปัจจุบัน ซึ่งช่วยให้รัฐสามารถพัฒนาโครงการลงทุนต่าง ๆ ได้รวดเร็วและมีคุณภาพ โดยเป็นแหล่งเงินทุนทางเลือกในการลงทุนในโครงการโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ช่วยลดภาระงบประมาณและภาระการคลังในระยะยาวของรัฐ และทำให้รัฐสามารถนำเงินงบประมาณไปพัฒนาโครงการอื่น ๆ หรือให้บริการประชาชนในส่วนอื่น ๆ ที่จำเป็นเพิ่มเติมได้มากขึ้น เช่น โครงการด้านการศึกษาหรือสาธารณสุข เป็นต้น โดยการพัฒนาโครงการโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะในรูปแบบ PPP จะเป็นการแบ่งรับภาระหน้าที่และความเสี่ยงในการดำเนินโครงการระหว่างรัฐและเอกชน ตลอดอายุของโครงการ โดยให้เอกชนมาร่วมดำเนินการและแบ่งรับหน้าที่และความเสี่ยงในส่วนที่สามารถทำได้ดีกว่า/หรือต้นทุนต่ำกว่ารัฐ เช่น ความเสี่ยงด้านรายได้ ความเสี่ยงด้านการก่อสร้างล่าช้า เป็นต้น และรัฐจะเป็นผู้รับความเสี่ยงในส่วนที่รัฐสามารถจัดการได้ดีกว่าในบางเรื่อง เช่น ความเสี่ยงด้านการจัดหาที่ดิน เป็นต้น ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการความเสี่ยงของโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ความรู้ความเชี่ยวชาญ รวมถึงนวัตกรรมต่าง ๆ ของภาคเอกชนจะช่วยลดต้นทุน เพิ่มความยืดหยุ่นในการดำเนินโครงการ ตลอดจนช่วยให้การพัฒนาโครงการมีความรวดเร็ว และสามารถเปิดให้บริการได้ตามแผนงานที่วางไว้

ทั้งนี้ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ในหมวดหมู่ที่ 5 ได้มีการมุ่งเน้นให้ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค โดยประเทศไทยต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยสนับสนุนเพื่อเป็นประตูการค้าการลงทุนและฐานเศรษฐกิจสำคัญของภูมิภาค (กลยุทธ์ที่ 2) รวมทั้งต้องสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานเพิ่มมากขึ้น โดยการดำเนินการจะต้องมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีการประเมินประสิทธิภาพและความสำเร็จที่ชัดเจน รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการด้านการค้า การลงทุน และภาคบริการขนส่งมีบทบาทในการให้บริการมากขึ้น (กลยุทธ์ย่อยที่ 2.7) นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2564 ได้มีมติเห็นชอบมาตรการในการแก้ไขกรณีงบประมาณรายจ่ายลงทุนมีจำนวนน้อยกว่าวงเงินส่วนที่ขาดดุลของงบประมาณประจำปีตามที่สำนักงบประมาณเสนอ ซึ่งเป็นการเพิ่มแหล่งเงินทุนของประเทศในช่องทางอื่น นอกเหนือจากงบประมาณรายจ่าย เพื่อให้การลงทุนของประเทศครอบคลุมการลงทุนจากทุกแหล่งเงินและสามารถกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

พระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน พ.ศ. 2562 (พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี 2562) ยังได้กำหนดให้มีการจัดทำแผนการจัดทำโครงการร่วมลงทุน (แผนร่วมลงทุนฯ) ที่สอดคล้องกับนโยบาย และทิศทางที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจัดทำขึ้น และกำหนดให้การดำเนินการภายใต้ พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี 2562 ต้องเป็นไปเพื่อบรรลุ เป้าประสงค์ของการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชนตามมาตรา 6 ซึ่งรวมถึงในเรื่องความสอดคล้องกับ แผนร่วมลงทุนฯ และการรักษาวินัยการเงินการคลังของรัฐด้วย ทั้งนี้ แผนร่วมลงทุนฯ จะช่วยให้หน่วยงาน ของรัฐมีกรอบแนวนโยบายของรัฐที่ชัดเจนและแน่นอนในการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะ รวมทั้งสร้างความสนใจและดึงดูดให้เอกชนเข้ามาร่วมลงทุนในโครงการร่วมลงทุนภายใต้แผนดังกล่าว เพื่อลดข้อจำกัดการลงทุนจากเงินงบประมาณแผ่นดินและเงินกู้จากภาครัฐ ตลอดจนสามารถเพิ่มประสิทธิภาพ ในการให้บริการแก่ประชาชนจากความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และนวัตกรรมของเอกชน ในการให้บริการสาธารณะ

ทั้งนี้ แผนร่วมลงทุนฯ พ.ศ. 2563 - 2570 (ฉบับปรับปรุงเดือนกุมภาพันธ์ 2567) มีรายการโครงการ ร่วมลงทุนรวมจำนวน 135 โครงการ งบประมาณการมูลค่าลงทุนรวม 1,186,336 ล้านบาท โดยประกอบด้วย 1) โครงการในกลุ่มที่มีความสำคัญและจำเป็นเร่งด่วน (High Priority PPP Project) จำนวน 24 โครงการ งบประมาณการมูลค่าลงทุนรวม 646,661 ล้านบาท 2) โครงการกลุ่มทั่วไป (Normal PPP Project) จำนวน 18 โครงการ งบประมาณการมูลค่าลงทุนรวม 208,436 ล้านบาท และ 3) โครงการกลุ่มที่อยู่ระหว่างการศึกษ ความเหมาะสมในการร่วมลงทุน (PPP Initiative) จำนวน 93 โครงการ งบประมาณการมูลค่าลงทุนรวม 331,239 ล้านบาท ซึ่งในมูลค่าเงินลงทุนรวมตามแผนร่วมลงทุนฯ ข้างต้น เป็นงบประมาณการมูลค่าเงินลงทุนของเอกชน รวมจำนวน 619,567 ล้านบาท* โดยสำหรับแนวทางการติดตามผลการดำเนินการตามแผนร่วมลงทุนฯ กำหนดให้กระทรวงเจ้าสังกัดรายงานสรุปผลการดำเนินการ ความคืบหน้าและปัญหาของรายการโครงการ ตามแผนร่วมลงทุนฯ ต่อคณะกรรมการนโยบายการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน ปีละ 2 ครั้ง เพื่อใช้ในการกำกับ ติดตามการดำเนินโครงการร่วมลงทุนต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแผนงานต่อไป

(หมายเหตุ: * งบประมาณการมูลค่าเงินลงทุนของภาคเอกชนบางโครงการในกลุ่ม PPP Initiative หน่วยงานเจ้าของโครงการ ยังไม่สามารถระบุมูลค่าเงินลงทุนของภาคเอกชนได้อย่างชัดเจน เนื่องจากอยู่ระหว่างขั้นตอนการศึกษาโครงการ)

2.6.2 กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานเพื่ออนาคตประเทศไทย (Thailand Future Fund: TFFIF)

TFFIF เป็นกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานกลางของภาครัฐที่จัดตั้งขึ้นตามหลักเกณฑ์ของสำนักงาน คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2559 โดยมีหลักการในการจัดตั้ง TFFIF ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2558 ดังนี้

- 1) เพื่อสนับสนุนการลงทุนในกิจการโครงสร้างพื้นฐานภาครัฐ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน ของประเทศในระยะยาว
- 2) เพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนใหม่ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภาครัฐ
- 3) เพื่อลดภาระทางการคลังของภาครัฐในการระดมทุนเพื่อการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานภาครัฐ
- 4) เพื่อเป็นช่องทางให้นักลงทุนและผู้มีเงินออมสามารถลงทุนในทรัพย์สินของภาครัฐที่มีคุณภาพ
- 5) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาตลาดทุนของประเทศ โดยเป็นการเพิ่มผลิตภัณธ์ทางเลือกในการลงทุน ผ่านตลาดทุน

อนึ่ง ปัจจัยที่จะทำให้การระดมทุนผ่าน TFFIF ประสบความสำเร็จ จะต้องอาศัย 2 ปัจจัยควบคู่กัน ได้แก่

- 1) หน่วยงานภาครัฐมีโครงการโครงสร้างพื้นฐานที่จะพัฒนาที่ชัดเจน และมีความพร้อมในการลงทุนทันที
- 2) หน่วยงานภาครัฐมีโครงการโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่เดิม (Brownfield) และมีกระแสรายได้ที่มั่นคงอย่างต่อเนื่อง

TFFIF จัดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2561 และได้มีการเสนอขายหน่วยลงทุนต่อนักลงทุนทั่วไปครั้งแรก (Initial Public Offering: IPO) โดยมีมูลค่าการเสนอขายจำนวน 44,700 ล้านบาท จากการลงทุนในรายได้ค่าผ่านทางจากโครงการทางพิเศษฉลองรัชและโครงการทางพิเศษบูรพาวิถีของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย (กทพ.) ผ่านสัญญา Revenue Transfer Agreement (RTA) ในสัดส่วนร้อยละ 45 ของรายได้ เป็นระยะเวลา 30 ปี ซึ่ง กทพ. จะนำเงินจากการระดมทุนดังกล่าวไปพัฒนาโครงการทางพิเศษพระราม 3 - ดาวคะนอง - วงแหวนรอบนอกด้านตะวันตก (โครงการทางพิเศษพระราม 3) และโครงการทางด่วนขั้นที่ 3 สายเหนือตอน N2 และ E - W Corridor ด้านตะวันออก (โครงการทางด่วนขั้นที่ 3 สายเหนือ ตอน N2) ซึ่ง ณ วันที่ 26 มีนาคม 2567 TFFIF มีมูลค่าสินทรัพย์สุทธิ 61,107 ล้านบาท โดย TFFIF จะเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญเพื่อระดมทุนมาพัฒนาโครงการโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ทั้งนี้ กทพ. ได้รับเงินจากการระดมทุนผ่าน TFFIF จำนวน 44,811 ล้านบาท ซึ่ง กทพ. นำเงินที่ได้จากการระดมทุนไปพัฒนาในโครงการทางพิเศษพระราม 3 และโครงการทางด่วนขั้นที่ 3 สายเหนือ ตอน N2 ทั้งนี้ แผนการใช้จ่ายเงิน TFFIF มีการเปลี่ยนแปลงโครงการจากโครงการทางด่วนขั้นที่ 3 สายเหนือ ตอน N2 เป็นโครงการทางพิเศษฉลองรัชส่วนต่อขยาย (ช่วงจตุโชติ - ถนนลำลูกกา) (โครงการทางพิเศษฉลองรัชส่วนต่อขยายฯ) ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2566 โดยมีรายละเอียดแผนการใช้จ่ายเงินสำหรับโครงการดังกล่าวตั้งแต่ปี 2563 - 2571 ดังนี้

ตารางที่ 19 แผนการใช้จ่ายเงินของ TFFIF ในช่วงปีงบประมาณ 2563 - 2571

หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ	2563-2566	2567	2568	2569	2570	2571	รวม
โครงการทางพิเศษพระราม 3	17,454.40	6,792.80	5,060.58	1,129.22	-	-	30,437.00
โครงการทางพิเศษฉลองรัช ส่วนต่อขยายฯ	-	-	2,367.96	5,581.47	8,587.27	3,796.53	20,333.23
รวมค่าก่อสร้าง	17,454.40	6,792.80	7,428.54	6,710.69	8,587.27	3,796.53	50,770.23

ที่มา: ข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม 2567 ซึ่งคณะกรรมการ กทพ. รับทราบแล้ว ในการประชุมครั้งที่ 3/2567 เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2567

หมายเหตุ: คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2560 มีมติอนุมัติให้ กทพ. ดำเนินโครงการทางพิเศษพระราม 3 โดยมีวงเงินลงทุนรวมทั้งสิ้น 31,244 ล้านบาท แบ่งเป็นค่าจัดกรรมสิทธิ์ที่ดิน 807 ล้านบาท และค่าก่อสร้างและค่าควบคุมงาน 30,437 ล้านบาท โดยให้ กทพ. ใช้เงินที่ได้รับจากการระดมทุนผ่าน TFFIF ไปชำระค่าก่อสร้างและค่าควบคุมงาน

2.6.3 ประมาณการงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจ ปี 2567 - 2571

ประมาณการงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจ ปี 2567 - 2571 ของรัฐวิสาหกิจ 43 แห่ง ที่สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจกำกับติดตามการเบิกจ่ายงบลงทุน ประกอบด้วย กรอบงบลงทุนปี 2567 และแผนการเบิกจ่ายงบลงทุนล่วงหน้าปี 2568 - 2571 ของรัฐวิสาหกิจที่ใช้ปีบัญชีตามปีงบประมาณ (รัฐวิสาหกิจปีงบประมาณ) จำนวน 34 แห่ง และรัฐวิสาหกิจที่ใช้ปีบัญชีตามปีปฏิทิน (รัฐวิสาหกิจปีปฏิทิน) จำนวน 9 แห่ง มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 20 ประมาณการงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจปี 2567 - 2571

หน่วย : ล้านบาท

รัฐวิสาหกิจ	ปี 2567	ปี 2568	ปี 2569	ปี 2570	ปี 2571
ปีงบประมาณ 34 แห่ง	121,240	278,673	220,455	109,172	63,244
ปีปฏิทิน 9 แห่ง	124,192	164,152	191,162	194,814	194,210
รวม	245,431	442,825	411,617	303,986	257,454

หมายเหตุ: 1) กรอบงบลงทุนปี 2567 เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2566 และมติคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ และที่ปรับปรุงโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ ณ วันที่ 18 มีนาคม 2567 ทั้งหมด 43 แห่ง

2) แผนเบิกจ่ายงบลงทุนล่วงหน้าปี 2568 - 2571 เบื้องต้นจากระบบ GFMS-SOE ณ วันที่ 26 มีนาคม 2567 แบ่งเป็น

- ปี 2568 จำนวน 36 แห่ง
- ปี 2569 จำนวน 35 แห่ง
- ปี 2570 จำนวน 34 แห่ง
- ปี 2571 จำนวน 25 แห่ง

2.7 ภาระผูกพันทางการเงินการคลังของรัฐบาลและความเสี่ยงทางการคลังที่สำคัญ

ภาระผูกพันทางการเงินการคลังของรัฐบาล สามารถได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) ภาระผูกพันโดยตรง (Direct Liabilities) เป็นภาระผูกพันของรัฐบาลที่มีกฎหมาย สัญญา หรือข้อตกลงที่รัฐบาลจะต้องจัดสรรงบประมาณให้อย่างชัดเจน

2) ภาระผูกพันที่อาจเกิดขึ้น (Contingent Liabilities) เป็นภาระผูกพันที่รัฐบาลอาจต้องจ่ายหรือชำระหนี้แทนตามกฎหมาย สัญญา หรือข้อตกลง รวมไปถึงความคาดหวังจากสังคม หากเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดขึ้น

โดยภาระผูกพันของรัฐบาล ณ สิ้นปีงบประมาณ 2566 มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ตารางสรุปภาระผูกพันของรัฐบาล ณ สิ้นปีงบประมาณ 2566

ภาระผูกพันโดยตรง (Direct Liabilities)	ภาระผูกพันที่อาจเกิดขึ้น (Contingent Liabilities)
<p>1. หนี้สาธารณะที่รัฐบาลรับภาระโดยตรง จำนวน 9,337,571.99 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 52.38 ของ GDP แนวโน้มเพิ่มขึ้น</p> <p>1.1 หนี้ที่รัฐบาลกู้โดยตรง 8,761,289 ล้านบาท แนวโน้มเพิ่มขึ้น</p> <p>1.2 หนี้รัฐวิสาหกิจที่รัฐบาลกู้ให้กู้ต่อและรับภาระ 345,049 ล้านบาท แนวโน้มเพิ่มขึ้น</p> <p>1.3 หนี้รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐที่รัฐบาลค้ำประกัน และรับภาระ 231,234 ล้านบาท แนวโน้มลดลง</p> <p>ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ 2567 มีรายจ่ายในการชำระเงินต้นและดอกเบี้ยอยู่ที่ 118,320 และ 228,060 ล้านบาท ตามลำดับ</p> <p>2. ลูกหนี้รอการชดเชยจากรัฐบาลตามมาตรา 28 แห่ง พ.ร.บ. วินัยการเงินการคลังฯ 599,619 ล้านบาท แนวโน้มเพิ่มขึ้น</p> <p>ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ 2567 มีรายจ่ายเพื่อชดเชยค่าใช้จ่ายจากการดำเนินโครงการตามมาตรา 28 อยู่ที่ 81,658 ล้านบาท (ประมาณการภาระผูกพันที่มาจากการดำเนินโครงการตามมาตรา 28 แห่ง พ.ร.บ. วินัยการเงินการคลังฯ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น อยู่ที่ 1,004,391 ล้านบาท)</p>	<p>1. หนี้สาธารณะที่รัฐบาลไม่ได้รับภาระ จำนวน 1,794,062.21 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 10.06 ของ GDP แนวโน้มเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย</p> <p>1.1 หนี้ที่รัฐบาลกู้เพื่อชดเชยความเสียหายให้แก่ FIDF 625,423 ล้านบาท ลดลงต่อเนื่อง</p> <p>1.2 หนี้รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐที่รัฐบาลกู้ให้กู้ต่อ/ค้ำประกัน แต่ไม่รับภาระ 526,510 ล้านบาท แนวโน้มเพิ่มขึ้น</p> <p>1.3 หนี้รัฐวิสาหกิจ (ที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน) และหน่วยงานของรัฐที่รัฐบาลไม่ได้ค้ำประกัน 642,129 ล้านบาท แนวโน้มเพิ่มขึ้น</p> <p>2. การพิจารณาชดเชยการสูญเสียรายได้จากการดำเนินมาตรการลดภาษีที่ดินฯ ให้กับ อปท. ตามความจำเป็นและสมควร ทั้งนี้ ประมาณการการสูญเสียรายได้ที่ยังไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณในปี 2563 2564 และ 2566 อยู่ที่ 20,011 30,891 และ 6,288 ล้านบาท ตามลำดับ</p>

ภาระผูกพันโดยตรง (Direct Liabilities)	ภาระผูกพันที่อาจเกิดขึ้น (Contingent Liabilities)
<p>3. ภาระผูกพันที่มาจากสวัสดิการด้านหลักประกันสุขภาพ ประกันสังคม และบำเหน็จบำนาญ ในปีงบประมาณ 2567 รัฐบาลมีภาระงบประมาณในส่วนดังกล่าว 824,350 ล้านบาท และยังมีภาระค้างจ่ายเงินสมทบให้แก่กองทุน ประกันสังคม 71,384 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน</p> <p>4. รายจ่ายบุคลากรภาครัฐ ในปีงบประมาณ 2567 มีจำนวน อยู่ที่ 785,958 ล้านบาท</p> <p>5. ภาระผูกพันจากพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 (พ.ร.ก. Soft loan) ประมาณการเบื้องต้น อยู่ที่ 1,816 ล้านบาท</p> <p>6. การชดเชยความเสียหายตามพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2564 (พ.ร.ก. ฟื้นฟูฯ) ประมาณการเบื้องต้น อยู่ที่ 67,520 ล้านบาท</p>	

ที่มา: ข้อมูลรวบรวมโดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ส่วนที่ 3

เป้าหมายและนโยบายการคลัง

3.1 เป้าหมายการคลัง

ภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้าง ปัจจุบันภาคเศรษฐกิจอยู่ระหว่างการฟื้นตัวเพื่อเข้าสู่สภาวะปกติโดยเครื่องมือทางการคลังยังคงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยอย่างต่อเนื่องท่ามกลางความเสี่ยงจากความผันผวนในระบบเศรษฐกิจที่ยังอยู่ในเกณฑ์สูง อีกทั้ง การก้าวเข้าสู่มิติการพัฒนาประเทศอย่างรอบด้านภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่สำคัญ ทั้งนี้ ในระยะที่ผ่านมา รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายการคลังเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนทางการคลังในอนาคต ภายใต้แนวคิด “Revival” ที่มุ่งเน้นสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงการรักษาวินัยการเงินการคลัง (Fiscal Discipline) อย่างเคร่งครัด ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพทางการคลังด้านการจัดเก็บรายได้ การจัดสรรงบประมาณรายจ่าย และการบริหารหนี้สาธารณะ ภายใต้แผนการคลังระยะปานกลาง (ปีงบประมาณ 2568 - 2571)

อย่างไรก็ดี เนื่องจากเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มขยายตัวต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในอดีตและต่ำกว่าการขยายตัวตามศักยภาพ (Potential Growth) สะท้อนจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ในปี 2567 มีแนวโน้มขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 2.2 - 3.2 (ค่ากลางอยู่ที่ร้อยละ 2.7) และเมื่อพิจารณาเทียบอัตราการเติบโตรายไตรมาสที่ขจัดผลของฤดูกาลแล้ว (Seasonally Adjusted) พบว่า GDP ไตรมาสที่ 4 ของปี 2566 หดตัวร้อยละ 0.6 จากไตรมาสที่ 3 ของปี 2566 ประกอบกับในปัจจุบันเศรษฐกิจไทยยังต้องเผชิญกับปัญหาทั้งภายในและภายนอกประเทศ เช่น ปัญหาความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ ปัญหาการฟื้นตัวช้ากว่าที่คาดการณ์ ปัญหาการชะลอตัวของเศรษฐกิจช่วงต้นปี 2567 ปัญหาหนี้ครัวเรือนสูงขึ้น กระทั่งการบริโภค เป็นต้น ดังนั้น รัฐบาลมีความจำเป็นต้องดำเนินนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนการฟื้นตัวและส่งเสริมอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจร่วมไปกับการเร่งเบิกจ่ายงบประมาณลงทุน รวมทั้งการอำนวยความสะดวกให้เอกชนสามารถเข้ามาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้น เพื่อให้เศรษฐกิจขยายตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ยและสูงกว่าอัตราการขยายตัวตามศักยภาพ

ทั้งนี้ เพื่อให้ทิศทางของการดำเนินนโยบายการคลังมีความสอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์เศรษฐกิจในปัจจุบันดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทบทวนแผนการคลังระยะปานกลาง (ปีงบประมาณ 2568 - 2571) เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันพร้อมรับความเสี่ยงต่าง ๆ หรือสถานการณ์ไม่คาดคิดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนสามารถวางแผนการดำเนินการทางการเงินการคลังและงบประมาณของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์เศรษฐกิจและสังคม

ดังนั้น ในการดำเนินนโยบายการคลังระยะปานกลาง ภาครัฐยังคงให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนทางการคลังในอนาคต โดยยังคงยึดหลักแนวคิด “Revival” ที่มุ่งเน้นสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงการรักษาวินัยการเงินการคลัง (Fiscal Discipline) อย่างเคร่งครัด ให้ความสำคัญกับการเพิ่มศักยภาพทางการคลัง (Fiscal Consolidation) ผ่านการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านการคลังในด้านต่าง ๆ ทั้งในส่วนของการพิจารณาจัดลำดับความสำคัญและความจำเป็น ความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และความครอบคลุมจากทุกแหล่งเงินในการใช้จ่ายภาครัฐ ควบคู่ไปกับการทบทวนและยกเลิกมาตรการลด

และยกเว้นภาษีให้มีเพียงเท่าที่จำเป็นการปฏิรูปโครงสร้าง และการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ รวมถึงการบริหารจัดการหนี้สาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดขนาดการขาดดุลการคลังและสร้างกันชนทางการคลัง (Fiscal Buffer) ในการบริหารจัดการพื้นที่สำหรับการดำเนินนโยบายที่จำเป็น (Policy Space) ท่ามกลางสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในระยะต่อไป

สำหรับเป้าหมายการคลังของแผนการคลังฉบับนี้ รัฐบาลยังคงมุ่งเน้นการจัดทำงบประมาณรายจ่ายแบบขาดดุลในระยะสั้น เพื่อสนับสนุนให้เศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ และมุ่งเน้นการปรับลดขนาดการขาดดุลให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในระยะปานกลาง (ตารางที่ 22) ทั้งนี้ หากในระยะต่อไป ภาวะเศรษฐกิจไทยสามารถขยายตัวได้อย่างเต็มศักยภาพ ภาครัฐสามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการคลังทั้งทางด้านรายได้ รายจ่าย และหนี้สาธารณะได้ เป้าหมายการคลังในระยะยาวจะกำหนดให้รัฐบาลมุ่งสู่การจัดทำงบประมาณสมดุลในระยะเวลาที่เหมาะสม

ตารางที่ 22 ประมาณการสถานะการคลังระยะปานกลาง

หน่วย: ล้านบาท

ปีงบประมาณ	2567	2568	2569	2570	2571
รายได้รัฐบาลสุทธิ	2,787,000	2,887,000	3,040,000	3,204,000	3,394,000
อัตราการเพิ่ม (ร้อยละ)	4.5	3.6	5.3	5.4	5.9
งบประมาณรายจ่าย	3,480,000	3,752,700	3,743,000	3,897,000	4,077,000
อัตราการเพิ่ม (ร้อยละ)	9.3	7.8	(0.3)	4.1	4.6
ดุลการคลัง	(693,000)	(865,700)	(703,000)	(693,000)	(683,000)
ดุลการคลังต่อ GDP (ร้อยละ)	(3.71)	(4.42)	(3.42)	(3.21)	(3.01)
หนี้สาธารณะคงค้าง	11,876,780	12,841,743	13,618,214	14,307,506	14,936,169
หนี้สาธารณะคงค้างต่อ GDP (ร้อยละ)	65.06	66.93	67.53	67.57	67.05
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)	18,655,983	19,570,126	20,568,202	21,596,612	22,719,636

หมายเหตุ: อัตราการเพิ่มของประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิ ปีงบประมาณ 2567 เทียบกับผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลสุทธิ ปีงบประมาณ 2566 ในขณะที่อัตราการเพิ่มของวงเงินงบประมาณรายจ่าย ปีงบประมาณ 2567 เทียบกับกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่าย ปีงบประมาณ 2566

ที่มา: กระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3.2 นโยบายและมาตรการระยะปานกลาง

3.2.1 ด้านการจัดเก็บรายได้

กระทรวงการคลังมีเป้าหมายที่จะผลักดันการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ ขยายฐานภาษี และปรับปรุงโครงสร้างการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลให้เหมาะสมกับบริบทของเศรษฐกิจ เพื่อให้การจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลมีการเติบโตสอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจ และคงสัดส่วนรายได้รัฐบาลสุทธิต่อ GDP ในช่วงร้อยละ 14.4 - 14.5 ตามประมาณการรายได้รัฐบาลสุทธิใน ส่วนที่ 2 รวมถึงการเพิ่มรายได้เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนทางการคลังระยะยาว ดังนี้

1) การทบทวนและยกเลิกมาตรการลดและยกเว้นภาษีให้มีเพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อลดการสูญเสียรายได้ภาครัฐ

2) การปฏิรูปโครงสร้างจัดเก็บรายได้ของรัฐบาล ผลักดันการปฏิรูปโครงสร้างการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลให้เหมาะสมกับบริบทของเศรษฐกิจปัจจุบัน เพื่อให้โครงสร้างภาษีครอบคลุมภาคส่วนต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม ส่งเสริมความยั่งยืนทางการคลัง และเป็นกลไกในการกระจายรายได้และส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

3) การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บ ผลักดันการดำเนินการตามแผนการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารการจัดเก็บภาษีของกรมจัดเก็บภาษีภายใต้กระทรวงการคลัง โดยขับเคลื่อนการจัดเก็บภาษีด้วยข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภายนอกเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบทำงานได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตรวจสอบภาษีเชิงรุกเพื่อขยายฐานภาษีให้ครอบคลุมกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจนอกระบบหรือผู้ประกอบการรายใหม่ สร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการรายใหม่และผู้ที่ไม่อยู่ในระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษีเพื่อสร้างความเป็นธรรมทางภาษี นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยในการติดตามและตรวจสอบความถูกต้องของการชำระภาษี ส่งเสริมความร่วมมือในการชำระภาษีระหว่างประเทศ รวมถึงอำนวยความสะดวกในการชำระภาษี

3.2.2 ด้านการจัดสรรงบประมาณรายจ่าย

1) มุ่งเน้นการดำเนินการตามนโยบายสำคัญของรัฐบาล ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว โดยดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับชาติต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินการเพื่อสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจ มุ่งเน้นการสร้างรายได้ ขยายโอกาส ดูแลคุณภาพชีวิตและความมั่นคงให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีสวัสดิการที่เหมาะสม รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการภาครัฐ โดยการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยี หรือแนวทางปฏิบัติใหม่ ๆ ในการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบราชการให้สอดคล้องกับการมุ่งเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว

2) การพิจารณาลำดับความสำคัญตามความจำเป็นเร่งด่วนและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ควบคู่ไปกับการพิจารณาทบทวนเพื่อชะลอ ปรับลด หรือยกเลิกการดำเนินโครงการที่หมดความจำเป็นหรือมีความสำคัญในระดับต่ำ โดยคำนึงถึงศักยภาพการดำเนินงานของหน่วยรับงบประมาณในปีที่ผ่านมา รวมทั้งพิจารณาความคุ้มค่าทางการเงิน (Value for Money: VfM) เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยใช้หลักการวิเคราะห์ 3E ได้แก่ Economy ความประหยัด Efficiency ประสิทธิภาพ และ Effectiveness ประสิทธิภาพ

3) ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำงบประมาณให้ครอบคลุมทุกแหล่งเงิน ทั้งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ โดยให้หน่วยรับงบประมาณพิจารณำเงินนอกงบประมาณ เช่น เงินรายได้ เงินสะสมคงเหลือ มาดำเนินการกิจของหน่วยรับงบประมาณเป็นลำดับแรก รวมทั้งพิจารณาแหล่งเงินอื่นเพื่อดำเนินโครงการภาครัฐ เช่น เงินกู้ การร่วมทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public Private Partnership - PPP) เพื่อลดภาระงบประมาณของประเทศ

4) การจัดทำแผนงาน/โครงการ โดยมีการกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด และผลลัพธ์ที่จะเป็นประโยชน์กับประชาชนหรือเป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานเพื่อลดความซ้ำซ้อนและเกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการจัดทำงบประมาณมิติพื้นที่ (Area) ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาพื้นที่ระดับภูมิภาค กลุ่มจังหวัด จังหวัด และท้องถิ่นตรงความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนการเพิ่มความร่วมมือระหว่างราชการส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล

3.2.3 ด้านการบริหารหนี้สาธารณะ

กระทรวงการคลังควรบริหารหนี้สาธารณะโดยยึดหลักดำเนินการในเชิงรุก (Proactive Debt Management) และการรักษาวินัยในการชำระหนี้ (Debt Repayment Discipline) รวมทั้งคำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้ (Debt Affordability) อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ

พ.ร.บ. วินัยการเงินการคลังฯ และสนับสนุนความยั่งยืนทางการคลังซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของแผนการคลังระยะปานกลาง (ปีงบประมาณ 2568 - 2571) ดังนี้

1) การบริหารหนี้ในเชิงรุกคือการประเมินสถานการณ์ปัจจุบันและคาดการณ์ล่วงหน้าเพื่อปรับกลยุทธ์การระดมทุนของรัฐบาลให้สะท้อนการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์เศรษฐกิจ รวมทั้งตลาดการเงินทั้งภายในและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง และเตรียมการรองรับความผันผวนของอัตราดอกเบี้ยโลก เพื่อบรรเทาผลกระทบทั้งในเชิงต้นทุนและความเสี่ยงจากด้านอัตราดอกเบี้ยและการปรับโครงสร้างหนี้ของรัฐบาล โดยยังคงสามารถระดมทุนได้ครบตามที่กำหนดในแผนการคลังระยะปานกลาง (ปีงบประมาณ 2568 - 2571) ภายใต้เงื่อนไขและข้อจำกัดทางปัจจัยทางมหภาคและตลาดการเงินที่เปลี่ยนแปลงไปจากสภาวะปกติก่อนเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

2) การรักษาวินัยในการชำระหนี้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อลดความเสี่ยงทางการคลังและภาระดอกเบี้ย ซึ่งอาจเป็นข้อจำกัดในการบริหารรายจ่ายประจำปีในอนาคตได้ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่รัฐบาลมีภาระหนี้เพิ่มมากขึ้นอันเป็นผลสืบเนื่องจากการดำเนินมาตรการทางการคลังในช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้มีภาระต้นเงินกู้ที่สูงขึ้นมาก ดังนั้น ตั้งแต่ปี 2567 หากสถานการณ์เศรษฐกิจฟื้นตัวและการจัดเก็บรายได้ปรับตัวดีขึ้น รัฐบาลควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณชำระต้นเงินกู้เพื่อชดเชยงบประมาณต้นเงินกู้ที่จัดสรรให้ต่ำไปในช่วงปีก่อนหน้าด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดสรรงบประมาณชำระต้นเงินกู้เฉพาะของหนี้รัฐบาลซึ่งมีวงเงินกู้ที่สูงขึ้นมากในช่วงวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เพื่อฟื้นฟูและกระตุ้นเศรษฐกิจ จึงควรได้รับการชดเชยในสัดส่วนที่สูงขึ้น ให้สอดคล้องกับขนาดของมูลหนี้ที่ครบกำหนดชำระในปีงบประมาณนั้น โดยอย่างน้อยควรจัดสรรงบประมาณชำระต้นเงินกู้เฉพาะของหนี้รัฐบาลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี มิเช่นนั้นความสามารถในการชำระหนี้ในระยะปานกลางอาจปรับลดลงซึ่งอาจกระทบกับอันดับความน่าเชื่อถือของประเทศได้ นอกจากนี้ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ. วินัยการเงินการคลังฯ จะต้องจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการชำระดอกเบี้ยอย่างพอเพียงเนื่องจากภาระดอกเบี้ยเป็นภาระต่องบประมาณที่จะต้องจ่ายทั้งจำนวนโดยไม่สามารถปรับโครงสร้างหนี้ได้ จึงควรจัดสรรงบประมาณสำหรับงบประมาณชำระดอกเบี้ยให้มีความยืดหยุ่นรองรับความผันผวนสูงของอัตราดอกเบี้ยในตลาดการเงินซึ่งกระทบกับภาระดอกเบี้ยจ่ายโดยตรงในอนาคต เพื่อให้ประเทศยังคงมีเสถียรภาพทางการคลังอย่างยั่งยืน

3) ความสามารถในการชำระหนี้เป็นตัวชี้วัดที่บริษัทจัดอันดับความน่าเชื่อถือของประเทศให้ความสำคัญ โดยประเมินจากภาระดอกเบี้ยในแต่ละปีงบประมาณต่อประมาณการรายได้ประจำปีงบประมาณ ซึ่งพบว่าหากสัดส่วนดังกล่าวสูงเกินกว่าร้อยละ 10 (เทียบเท่าระดับ A- (Upper Medium Investment Grade)) อาจส่งผลกระทบต่อการจัดสรรงบประมาณในภาพรวม หรืออาจทำให้ต้องลดงบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนอื่นหรือปรับลดงบลงทุน (ปัจจุบันอยู่ในระดับสูงที่ประมาณร้อยละ 75 - 80 ของงบประมาณประจำปี) ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการค้าการลงทุนนโยบายการคลังเพื่อพัฒนาประเทศในระยะยาวได้ ซึ่ง สบร. ได้กำหนดเป็นเกณฑ์ภายในสำหรับการติดตามสัดส่วนดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง โดย ณ สิ้นปีงบประมาณ 2566 สัดส่วนดังกล่าวอยู่ที่ร้อยละ 8.31 ซึ่งยังอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ทั้งนี้ การติดตามสัดส่วนดังกล่าวนับเป็นการบูรณาการงานทั้งในส่วนของการกิจด้านหนี้สินและการกิจด้านรายได้ โดยการบริหารหนี้และการชำระหนี้จะสะท้อนถึงภาระดอกเบี้ย ในขณะที่การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้จะสะท้อนในประมาณการรายได้